

Harmancık Rüzgar Enerji Santrali (RES) Projesi

Kritik Habitat Değerlendirmesi (KHD)

Haziran 2024

Bu sayfa numaralandırma amacıyla özellikle boş bırakılmıştır.

Mott MacDonald
Mesa Koz
Sahrayıcedit District
Atatürk Street No. 69 / 255
34734 Kadıköy
İstanbul
Türkiye

T +90 (0) 216 766 3118
mottmac.com

Harmancık Rüzgar Enerji Santrali (RES) Projesi

Kritik Habitat Değerlendirmesi (KHD)

Haziran 2024

Yayın ve Revizyon Kaydı

Revizyon	Tarih	Hazırlayan	Kontrol	Onay	Açıklama
A	Nisan 2024	Esra Demirhan Melisa M. Turan	Gizem A. Gürler	Hande Hatipoğlu	Harmancık RES Taslak Kritik Habitat Değerlendirmesi
B	Haziran 2024	Esra Demirhan Melisa M. Turan	Gizem A. Gürler	Hande Hatipoğlu	Harmancık RES Nihai Kritik Habitat Değerlendirmesi

Belge referansı: 221100030 | KHD | B |

Bu belge, talepte bulunan taraf için sadece yukarıda belirtilen proje kapsamında kullanılmak amacıyla düzenlenmiştir. Başka herhangi bir tarafça başka amaçlar için kullanılmamalıdır.

Bu belgenin başka herhangi bir tarafça başka amaçlarla kullanılması veya başka taraflarca bize sağlanan verilerdeki bir hata veya noksanlık nedeniyle belgede herhangi bir hata veya noksanlık olması halinde sorumluluk kabul edilmez.

Bu belge gizli bilgiler ve özel fikri mülkiyet içermektedir. Bizden ve bu belgeyi talep eden taraftan onay alınmadan başka taraflara gösterilmemelidir.

İçerik

Tanımlar ve Kısaltmalar	1
Yönetici Özeti	3
1 Giriş	4
1.1 Proje Arka Planı	4
1.2 Çalışmanın Kapsamı	4
2 Metodoloji	5
2.1 Geçerli Kılavuzlar ve Standartlar	6
2.1.1 Ulusal Gereklilikler	6
2.1.2 Uluslararası Gereklilikler	7
2.1.3 Proje Standartları	7
2.2 Veri Toplama	8
2.2.1 Masabaşı Çalışmaları	8
2.2.2 Saha Çalışmaları	9
2.3 Ekolojik Olarak Uygun Analiz Alanının Belirlenmesi	10
2.4 Sınırlamalar ve Varsayımlar	15
2.5 Kritik Habitat Değerlendirme Kriterleri	15
3 Mevcut Durum	18
3.1 Uluslararası Tanınan Alanlar ve Ulusal Koruma Alanları	18
3.2 Habitatlar ve Flora	18
3.3 Fauna	23
3.3.1 Kuşlar	23
3.3.2 Yarasalar	24
3.3.3 Karasal fauna (yarasa dışı memeliler, sürüngenler, amfibiler)	26
3.3.4 Omurgasızlar	26
4 Kritik Habitat Değerlendirmesi	27
4.1 Kriter 1-3: Tür Biyoçeşitliliği Değerleri	27
4.2 Kriter 4: Ciddi Tehdit Altındaki / Benzersiz Ekosistemler	37
4.3 Kriter 5: Temel Evrimsel Süreçler	37
5 SONUÇ	38

Tablolar

Tablo 2.1: Habitat Sınıfları	5
------------------------------	---

Tablo 2.2: Biyolojik Çeşitliliğe İlişkin Ulusal Mevzuat	7
Tablo 2.3: Kriter 1-4 için Kritik Habitatın tetiklenmesine yönelik nicel eşikler	16
Tablo 3.1: Proje EA'daki Habitat Türleri	18
Tablo 3.2: Saha Yollarında Habitat Kaybı	19
Tablo 3.3: Türbin Ayakzinde Habitat Kaybı	19
Tablo 3.4: Şalt Sahasında Habitat Kaybı	19
Tablo 3.5: ENH'lerde Habitat Kaybı	19
Tablo 3.6: Proje alanındaki endemik türler ve koordinatları	21
Tablo 3.7: Önemli türlerin listesi, koruma statüleri ve gözlemlenip gözlemlenmedikleri veya literatürde belirtilip belirtilmedikleri (L/G).	23
Tablo 3.8: Proje alanındaki yarasa türlerinin koruma statüleri, çarpışma riskleri ve Ulusal ÇED'de gözlemlenip gözlemlenmedikleri ile birlikte listesi.	25
Tablo 3.9: Proje alanı için önemli karasal fauna listesi	26
Tablo 4.1: Bitki Türleri Kritik Habitat Değerlendirmesi – Kriter 1-2	28
Tablo 4.2: Kriter 1-3'e Bağlı Olarak Kuş Türleri için Kritik Habitat Değerlendirmesi	31
Tablo 4.3: Kriter 1-3'e Bağlı Olarak Yarasa Türleri için Kritik Habitat Değerlendirmesi	33
Tablo 4.4: Kriter 1-3'e Bağlı Olarak Karasal Fauna Türleri için Kritik Habitat Değerlendirmesi	36
Tablo 4.5: Kriter 1-3'e Bağlı Olarak Omurgasız Türleri için Kritik Habitat Değerlendirmesi	36
Tablo 4.6: Kriter 4- Ciddi Tehdit Altında / Benzersiz Ekosistemler Değerlendirmesi	37
Tablo 5.1: Kritik Habitat Tetikleyici Türler	38
Tablo 5.2: Öncelikli Biyoçeşitlilik Unsurları	38

Şekiller

Şekil 2.1: Projedeki Flora ve Karasal Fauna için EUAA	12
Şekil 2.2: Projedeki Kuşlar ve Yarasalar için EUAA	13
Şekil 2.3: Projedeki farklı biyolojik taksonlar için EA	14
Şekil 3.1: EA'nın Habitat Tipleri	20
Şekil 3.2: Endemik Flora Türlerinin Konumları	22
Şekil 4.1: Hedef Flora Türlerinin Konumları	30

Tanımlar ve Kısaltmalar

Kısaltma	Açıklama
BYP	Biyçeşitlilik Yönetim Planı
Ç&S	Çevresel ve Sosyal
ÇDP	Çevre Düzeni Planı
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirme
ÇSED	Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi
ÇSG	Çevre Sağlık Güvenlik
ÇŞGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ÇSP	Çevresel ve Sosyal Politika
ÇSYP	Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı
ÇŞİDB	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Danışman	Mott MacDonald Türkiye
DB	Dünya Bankası
DSİ	Devlet Su İşleri
EA	Etki Alanı
EBRD	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
EP	Ekvator Prensipleri
Enerjisa Üretim / Proje Şirketi	Enerjisa Enerji Üretim Anonim Şirketi
ENH	Enerji Nakil Hattı
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
ETKB	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
IESC	Kredi Verenlerin Bağımsız Çevre ve Sosyal Danışmanı
IFC	Uluslararası Finans Kuruluşu
IFI	Uluslararası Finans Kuruluşları
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
ISO	Uluslararası Standardizasyon Örgütü
İHED	İnsan Hakları Etki Değerlendirmesi
İK	İnsan Kaynakları
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı
ÖDA	Önemli Doğa Alanı
PEA	Proje'den etkilenen alan
PEK	Proje'den Etkilenen Kişiler
PG	Performans Gerekliliği
PKP	Paydaş Katılım Planı
Proje	Kestanederesi Rüzgar Enerjisi Santrali

PS	Performans Standardı
PTD	Proje Tanıtım Dokümanı
RES	Rüzgar Enerjisi Santrali
SG	Sera Gazları
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İletim A.Ş.
TİB	Ticari İşletmeye Başlama
TİS	Toplum İrtibat Sorumlusu
TM	Trafo Merkezi
TOB	Tarım ve Orman Bakanlığı
TOÖ	Teknik Olmayan Özet
TTDP	Topluluk Temelli Destek Programı
TÜREB	Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği
YEKA	Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları
YERT	Yatay Eksenli Rüzgar Türbini
YYEP	Yeniden Yerleşim Eylem Planı

Yönetici Özeti

Harmancık Rüzgar Enerji Santrali Projesi için Kritik Habitat Değerlendirmesi (KHD), kritik habitatlar ve kritik habitatları tetikleyen türler olarak kabul edilen alanları belirlemek için IFC PS6 ve ilgili KN doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Kritik habitat değerlendirme (KHD), biyolojik çeşitlilik özelliklerinin ve tehdit altındaki yaban hayatının ve belirlenen bitki türlerinin taranmasını sunmaktadır.

Bu rapor, Proje, Doğal ve Değiştirilmiş Habitat ile ilişkili Kritik Habitat ve Öncelikli Biyoçeşitlilik Unsurları (ÖBU) niteliğindeki biyoçeşitlilik değerlerini belirlemeyi ve varsa veri boşluklarını ve ek saha araştırmalarına duyulan ihtiyacı tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda literatür taramaları, masa başı ve saha çalışmaları yapılmış, ulusal ve uluslararası kabul görmüş alanlar Ekolojik Açısından Uygun Analiz Alanı (EUAA) içerisinde değerlendirilmiştir. PS6 ve ilgili GN (rehberlik notu) doğrultusunda, kritik habitatlar, kritik habitat tetikleyici türler ve önemli biyoçeşitlilik özellikleri, kritik habitatların (i) Kritik Tehlike Altındaki ve/veya Tehlike Altındaki türler için önemli öneme sahip habitatlar; (ii) endemik ve/veya sınırlı menzilli türler için önemli öneme sahip habitatlar (ii) endemik ve/veya sınırlı menzilli türler için büyük önem taşıyan habitat; (iii) göçmen türlerin ve/veya toplayıcı türlerin küresel olarak önemli konsantrasyonlarını destekleyen habitat; (iv) yüksek derecede tehdit altındaki ve/veya benzersiz ekosistemler; ve/veya (v) Ekolojik Olarak Uygun Analiz Alanı içindeki kilit evrimsel süreçlerle ilişkili alanlar.

Projeye özgü verilerdeki ve bazı türlerin için küresel ve/veya bölgesel mevcudiyeti ilgili literatüre ilişkin belirsizliklerin bir araya gelmesi nedeniyle, mevcut KHD için üst düzey bir değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Veri kalitesi ve miktarını ele alarak mevcut durumu iyileştirmek amacıyla 2024 yılında flora, fauna, kuşlar, yarasalar ve omurgasız türler için kapsamlı ek mevcut durum araştırmaları planlandığından, bu KHD çalışması ön hazırlık olarak kabul edilmelidir. Yaşayan bir belge olarak mevcut KHD'nin, ek temel veri toplama çalışmalarının ardından veri boşlukları giderildikten sonra önemli ölçüde revize edilmesi beklenmektedir.

Değerlendirme ışığında, bir bitki türü kritik habitat tetikleyici tür olarak ve iki kuş türü de 2024 ek mevcut durum belirleme çalışmalarında netleştirilmek üzere potansiyel KH tetikleyici tür olarak belirlenmiştir. Ayrıca, iki habitat öncelikli biyoçeşitlilik unsuru olarak belirlenmiştir. Ek olarak, 6 kuş türü, 5 bitki türü, 13 memeli türü ve bir sürüngen olmak üzere toplam 27 ÖBU tetikleyicisi ÖBU olarak tanımlanmıştır.

1 Giriş

1.1 Proje Arka Planı

Enerjisa Üretim Santralleri Anonim Şirketi, “Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) Yönetmeliği” ve “Rüzgar Enerjisine Dayalı Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) ve Toplam Bağlantı Kapasitelerinin Tahsisi” kapsamında 30 Mayıs 2019 tarihinde Aydın Bağlantı Bölgesinde yatırım yapmaya hak kazandı. Bunun üzerine Enerjisa Üretim Santralleri Anonim Şirketi ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) arasında 09 Mart 2020 tarihinde “YEKA Kullanım Hakkı Sözleşmesi” imzalanmıştır. Akabinde, Enerjisa Üretim Santralleri Anonim Şirketi tarafından Aydın Bağlantı Bölgesi için imzalanan “YEKA Kullanım Hakkı Sözleşmesi” 3 Haziran 2021 tarihinde imzalanan devir sözleşmeleri ile Enerjisa Enerji Üretim Anonim Şirketi'ne (“Enerjisa Üretim” veya “Proje Şirketi”) devredilmiştir.

Harmancık Rüzgar Enerji Santrali (RES) Projesi (“Proje”), 10 türbin ve 42 MWm/42 MWe toplam kurulu güç ile Çanakkale İli, Merkez ve Lapseki İlçeleri, Yukarıokçular, Kızılköçü, Üçpınar ve Hacıgelen Mahallelerinde Enerjisa Üretim tarafından kurulması planlanmaktadır. Proje bileşenleri 10 türbin, bir şalt sahası, Proje yolları (yani erişim ve saha yolları), gerektiğinde kullanılmak üzere 68,75 ton/saat kapasiteli bir mobil kırma ve eleme tesisi ve Proje ortak tesisi olarak bir enerji nakil hattından (ENH) oluşmaktadır. Proje, Enerjisa Üretim tarafından başlatılan ve Türkiye'nin batısındaki Ege ve Marmara Bölgelerinde yer alan toplam 180 rüzgar türbininden oluşan 750 MW toplam kurulu güce sahip dokuz projelik rüzgar enerjisi yatırım paketinin bir parçası olup, bölgenin rüzgar enerjisi potansiyelini değerlendirmeyi ve ulusal stratejiye ve bölge ekonomisine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

Bu rapor, Harmancık Rüzgar Enerjisi Santrali Projesi için IFC PS6 ve ilgili KN doğrultusunda kritik habitat olarak kabul edilen alanların belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen Kritik Habitat Değerlendirmesini (KHD) içermektedir.

PS6, Kritik Habitat için, Kritik Habitat niteliğindeki biyolojik çeşitlilik için net bir kazanç elde edilmesi de dahil olmak üzere çeşitli şartlar getirmektedir. Projeden potansiyel olarak etkilenen tüm Kritik Habitat özellikleri için net bir kazanç gereklidir. Kalan önemli olumsuz etkilerin öngörülmediği durumlarda, nitel kanıtlar ve uzman görüşü ile desteklenen ek koruma eylemleri net bir kazanımı kanıtlamak için yeterli olabilir. Bununla birlikte, etki azaltma hiyerarşisinin ilk adımlarında (kaçınma, azaltma, eski haline getirme) uygulanabilir önleyici ve onarıcı eylemlerin uygulanmasından sonra, Kritik Habitat niteliğindeki bir özellik üzerinde potansiyel olarak önemli bir kalıntı etki varsa, uygun bir coğrafi ölçekte ölçülebilir koruma sonuçları ile ekolojik telafi (denkleştirme) gereklidir. Doğal Habitatlarda, mümkünse net kayıp olmaması gerekmektedir. Projeye özel sağlam bir ÇSED temelini oluşturulması hayati önem taşır, ardından etkilerin önlenmesini, en aza indirilmesini ve mümkün olduğunca eski haline getirilmesini sağlamak için etki azaltma hiyerarşisinin yinelemeli ve kapsamlı bir şekilde uygulanması, kalan etkilerin önemini ve denkleştirme gerekliliğini azaltır.

Bu rapor yaşayan bir belgedir ve bu nedenle, inşaat ve işletme boyunca Proje programı ve tasarımına ilişkin artan anlayışı yansıtacak şekilde güncellenmeli (Proje Kreditorleri tarafından aksi kararlaştırılıncaya kadar) ve ayrıca yeni bilgiler elde edildikçe (örneğin, devam eden / inşaat öncesi araştırmalardan elde edilen veya ilgili paydaşlardan alınan) bilgilendirilmelidir.

2 Metodoloji

IFC PS6 uyarınca, habitatlar değiştirilmiş, doğal ve kritik habitatlar olarak ayrılır. Kritik habitatlar, aşağıdakiler de dahil olmak üzere yüksek biyolojik çeşitlilik değerini destekleyen değiştirilmiş veya doğal habitatlar olabilir:

- Kritik tehlike altındaki ve/veya nesli tükenmekte olan türler için büyük önem taşıyan habitatlar (Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) Kırmızı Listesi)
- Endemik ve/veya sınırlı menzilli türler için büyük önem taşıyan habitat
- Göçmen türlerin ve/veya toplayıcı türlerin küresel olarak önemli konsantrasyonlarını destekleyen habitat
- Yüksek derecede tehdit altındaki ve/veya benzersiz ekosistemler
- Temel evrimsel süreçlerle ilişkili alanlar

PS6, bitki örtüsü durumuna ('kalite' veya 'durum') ve biyolojik çeşitlilik için önemine dayalı olarak üç alan sınıfının en iyi şekilde nasıl tanımlanacağına rehberlik eder (bkz. Tablo 2.1). PS6, bu alanlara atıfta bulunmak için içlerindeki gerçek bitki örtüsünden ziyade 'habitat' terimini kullanmaktadır. Bu üç alan (i) Değiştirilmiş Habitat; (ii) Doğal Habitat; ve (iii) Kritik Habitat (Kritik Habitat, Değiştirilmiş ve Doğal Habitatın bir alt kümesidir) olarak sınıflandırılır.

Habitat durumu, ekosistemdeki insan değişikliğinin boyutuna bağlı olarak Doğal ya da Değiştirilmiş olarak sınıflandırılır. Monokültür plantasyonlar, tarım alanları ve kentsel alanlar genellikle Değiştirilmiş olarak sınıflandırılır. Hem Doğal hem de Değiştirilmiş Habitatlar küresel olarak önemli biyolojik çeşitlilik değerleri içerebilir ve bu nedenle Kritik Habitat olarak nitelendirilebilir.

Tablo 2.1: Habitat Sınıfları

PS6'da Belirlenen Alanlar		Alanın Durumu	
		Doğal	Modifiye Edilmiş
Yüksek Biyoçeşitlilik Değerleri	Mevcut	Kritik Habitat	Kritik Habitat
	Mevcut değil	Doğal Habitat	Modifiye Edilmiş Habitat

Habitat tahribatı biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi için büyük bir tehdit olarak kabul edildiğinden ve etkilerin olası önemini değerlendirmek için, IFC PS6 habitat durumuna bağlı olarak aşağıdakileri gerektirir:

Değiştirilmiş habitatlar, büyük oranda yerli olmayan bitki ve/veya hayvan türlerini içerebilen ve/veya insan faaliyetlerinin bir alanın birincil ekolojik işlevlerini ve tür kompozisyonunu önemli ölçüde değiştirdiği alanlardır.

Değiştirilmiş habitatlar tarım için yönetilen alanları, orman plantasyonlarını, geri kazanılmış kıyı bölgelerini ve geri kazanılmış sulak alanları içerebilir.

PS6, PS1'de istenen risk ve etkilerin belirlenmesi süreciyle belirlendiği üzere önemli biyoçeşitlilik değeri içeren değiştirilmiş habitat alanları için geçerlidir. Müşteri bu tür biyoçeşitlilik üzerindeki etkileri en aza indirmeli ve uygun şekilde hafifletici önlemler almalıdır.

Doğal habitatlar, büyük ölçüde yerli kökenli bitki ve/veya hayvan türlerinin canlı topluluklarından oluşan ve/veya insan faaliyetlerinin bir alanın birincil ekolojik işlevlerini ve tür kompozisyonunu esasen değiştirmedikleri alanlardır.

Aşağıdakilerin tümü kanıtlanmadıkça, müşteri doğal yaşam alanlarını önemli ölçüde dönüştürmeyecek veya bozmayacaktır:

- Değiştirilmiş habitat üzerinde projenin geliştirilmesi için bölgede başka uygulanabilir alternatifler bulunmamaktadır;
- Etkilenen Topluluklar da dahil olmak üzere paydaşların dönüşüm ve bozulmanın boyutuna ilişkin görüşleri istişare yoluyla belirlenmiştir; ve
- Herhangi bir dönüşüm veya bozulma, etki azaltma hiyerarşisine göre hafifletilir.

Doğal habitat alanlarında, mümkün olan yerlerde biyolojik çeşitlilikte net kayıp olmayacak şekilde etki azaltma önlemleri tasarlanacaktır. Uygun eylemler şunları içerir:

- Ayrılmış alanların belirlenmesi ve korunması yoluyla biyoçeşitlilik üzerindeki etkilerin önlenmesi,
- Biyolojik koridorlar gibi habitat parçalanmasını en aza indirecek önlemlerin uygulanması;
- Faaliyetler sırasında ve/veya faaliyetler sonrasında habitatların eski haline getirilmesi; ve
- Biyoçeşitlilik denkleştirmelerinin uygulanması

Kritik habitatlar, (i) Kritik Tehlike Altındaki ve/veya Tehlike Altındaki türler için önemli öneme sahip habitatlar; (ii) endemik ve/veya sınırlı menzilli türler için önemli öneme sahip habitatlar; (iii) göçmen türlerin ve/veya toplayıcı türlerin küresel olarak önemli yoğunluklarını destekleyen habitatlar; (iv) yüksek derecede tehdit altındaki ve/veya benzersiz ekosistemler; ve/veya (v) kilit evrimsel süreçlerle ilişkili alanlar dahil olmak üzere yüksek biyolojik çeşitlilik değerine sahip alanlardır.

- Kritik habitat alanlarında, müşteri aşağıdakilerin tümü kanıtlanmadıkça herhangi bir proje faaliyeti uygulamayacaktır.
- Kritik olmayan değiştirilmiş veya doğal habitatlar üzerinde projenin geliştirilmesi için bölgede başka uygulanabilir alternatifler bulunmamaktadır;
- Proje, kritik habitatın belirlendiği biyoçeşitlilik değerleri ve bu biyoçeşitlilik değerlerini destekleyen ekolojik süreçler üzerinde ölçülebilir olumsuz etkilere yol açmaz;
- Proje, Kritik Tehlike Altındaki veya Tehlike Altındaki herhangi bir türün küresel ve/veya ulusal/bölgesel popülasyonunda makul bir süre içinde net bir azalmaya yol açmaz; ve
- Sağlam, uygun şekilde tasarlanmış ve uzun vadeli bir biyoçeşitlilik izleme ve değerlendirme programı müşterinin yönetim programına entegre edilir.

Bir müşterinin yukarıda tanımlanan gereklilikleri karşılayabildiği durumlarda, projenin etki azaltma stratejisi bir Biyoçeşitlilik Eylem Planında tanımlanacak ve kritik habitatın belirlendiği biyoçeşitlilik değerlerinde net kazanımlar elde edecek şekilde tasarlanacaktır.

2.1 Geçerli Kılavuzlar ve Standartlar

2.1.1 Ulusal Gereklilikler

Çevre mevzuatına ilişkin Türk mevzuatının temel çerçevesi Çevre Kanunu'dur (Kanun No: 2872). Habitatların ve türlerin korunmasına ilişkin ulusal kanun ve yönetmelikler Tablo 2.2'de listelenmiştir.

Tablo 2.2: Biyolojik Çeşitliliğe İlişkin Ulusal Mevzuat

Mevzuat (Resmi Gazete Tarih/Sayı - Son Değişiklik Tarihi)	Ulusal Strateji Belgeleri
Milli Parklar Kanunu (11.08.1983/18132 - 09.07.2018)	Bitki Genetik Çeşitliliğinin Yerinde Korunmasına İlişkin Ulusal Plan (1998)
Kara Avcılığı Kanunu (11.07.2003/25165 - 28.10.2020)	Ulusal Çevre Eylem Planı (1999)
Hayvanları Koruma Kanunu (01.07.2004/25509 - 13.12.2010)	Ulusal Ormanlık Programı (2004)
Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği (04.04.2014/28962 - 23.06.2022)	İklim Değişikliği Eylem Planı (2012)
Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşmenin Uygulanmasına Dair Yönetmelik (27.12.2001/24623 - 20.07.2019)	Türkiye Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2015)
Yaban Hayatı ve Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarını Koruma Yönetmeliği (08.11.2004/25637)	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2015)
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (23.07.1983/18113 - 15.06.2022)	Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı (2019)
Bitki Genetik Kaynaklarının Toplanması, Korunması ve Kullanılması Hakkında Yönetmelik (19.07.2012/28358)	
Su Ürünleri Kanunu (04.04.1971/ 13799 - 17.02.2021)	
Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (08.07.2011/ 27988)	
Çevre Kanunu (11.08.1983 / 18132 - 15.06.2022)	
Orman Kanunu (08.09.1956 / 9402 - 25.12.2021)	
Mera Kanunu (28.02.1998 / 23272 - 18.01.2019)	
Kıyı Alanları Yönetimi Kanunu (17.04.1990 / 20495 - 28.10.2020)	

2.1.2 Uluslararası Gereklilikler

Habitatların ve türlerin korunmasına ilişkin uluslararası anlaşmalar, sözleşmeler ve protokoller aşağıda listelenmiştir:

- Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi (Barselona Sözleşmesi) (1981)
- Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Doğal Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (BERN) (1984)
- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (1994)
- Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (RAMSAR) (1994)
- BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (1997) ve Cartagena Biyogüvenlik Protokolü (2004)
- Kyoto Protokolü (2009)
- Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES) (1996)
- Paris Anlaşması (2016)

2.1.3 Proje Standartları

Proje Kreditorleri ABD Uluslararası Kalkınma Finansmanı Kurumu (DFC), HSBC, KfW, Proparco, JP Morgan (JPM) ve Euler Hermes'tir. Proje Şirketi, Projeyi Kredi Kuruluşlarının politika ve gerekliliklerine (yani EP IV, IFC ve EBRD standartları) uygun olarak geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Proje için biyoçeşitliliğe ilişkin uluslararası kredi standartları IFC PS6 ve ilgili KN6, EBRD PG6 ve KN6 ile EP IV tarafından temsil edilmektedir.

Etki değerlendirmesi ve kritik habitat değerlendirmesi aşağıdaki uluslararası gerekliliklere uygun olarak gerçekleştirilmiştir:

- IFC Çevresel ve Sosyal Sürdürülebilirlik PS

- EBRD'nin Çevresel ve Sosyal Politika ve PG
- Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) Tehdit Altındaki Türlerin Kırmızı Listesi
- Kuşlar Direktifi (2009/147/EC)
- Habitat Direktifi (92/43/EEC10)
- Gelişmekte Olan Piyasa Ülkelerindeki Kıyı Rüzgâr Enerjisi Tesisleri için İnşaat Sonrası Kuş ve Yarasa Ölümlerinin İzlenmesi - İyi Uygulama El Kitabı (2023)

IFC PS6 hedefleri şu şekilde sıralanabilir:

- Biyoçeşitliliği korumak ve muhafaza etmek,
- Ekosistem hizmetlerinden elde edilen faydaların sürdürülmesi,
- Koruma ihtiyaçları ve kalkınma önceliklerini bütünleştiren uygulamaların benimsenmesi yoluyla canlı doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimini teşvik etmek.

Benzer şekilde, EBRD PR6 hedefleri aşağıda tanımlandığı gibidir:

- İhtiyati bir yaklaşım kullanarak biyoçeşitliliği korumak ve muhafaza etmek,
- Net kayıp olmaması ve uygun olduğu durumlarda net biyolojik çeşitlilik kazancı elde edilmesi amacıyla projelerin tasarımında ve uygulanmasında azaltma hiyerarşisinin benimsenmesi,
- Ekosistem hizmetlerini sürdürmek ve
- Canlı doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve kullanımı konusunda iyi uluslararası uygulamaların teşvik edilmesi.

2.2 Veri Toplama

Bu KHD'nin mevcut durum belirleme metodolojisi, temel olarak aşağıda ayrıntıları verilen masabaşı bileşenlerine ve Ulusal ÇED'in bir parçası olarak yürütülen saha çalışmalarından elde edilen verilere dayanmaktadır. Danışman ayrıca kısa bir saha keşif ziyareti de gerçekleştirmiştir.

2.2.1 Masabaşı Çalışmaları

Çalışma alanının kapsamlı bir masabaşı incelemesi, mevcut Biyoçeşitlilik çalışmasının ana bileşenini oluşturmaktadır. Masabaşı bileşeni aşağıdakiler incelenerek gerçekleştirilmiştir:

- Ulusal ÇED raporu ve ekleri
 - Ek 18 - Arıcılık Raporu
 - Ek 24 - Flora, Fauna ve Ornitoloji Raporu
 - Ek 25 - Yarasa Raporu
 - Ek 26 - Ornitoloji Raporu
- İlgili kamuya açık hakemli literatür
- Beyaz ve gri literatür
- Kamuya açık biyoçeşitlilik veri tabanları
 - eBird¹,
 - European Breeding Bird Atlas²
 - iNaturalist³,
 - Tramem⁴,

¹ Retrieved November 28, 2023, from Ebird.org.

² Retrieved November 28, 2023, from ebba2.info

³ Retrieved November 28, 2023, from Inaturalist.org.

⁴ Retrieved November 28, 2023, from Tramem.org.

- Trakel⁵,
- Trakus⁶,
- Movebank⁷
- Global Invasive species database⁸
- Bizimbitkiler⁹
- Uydu görüntüleri ve haritalar
- Yerel biyoçeşitlilik uzmanlarının görüşleri (resmi / gayri resmi)
- Uluslararası kabul görmüş alanlar
 - Önemli Biyoçeşitlilik Alanları
 - Önemli Kuş Alanları
- IUCN Kırmızı Listesi
- Ulusal tehdit altındaki türler
- BERN sözleşmesi ve ekleri
- AB Habitat Direktifi
 - Ek I habitatlar
 - Ek II/IV türler

Karasal ve sucul ekolojiye ilişkin temel bilgiler, Ulusal ÇED çalışması kapsamında yürütülen ekolojik araştırmalar yoluyla toplanmıştır. Buna göre yürütülen saha çalışmalarının zamanlamaları aşağıda verilmiştir;

- Flora araştırmaları için, Nisan ve Mayıs 2022'de her biri üç gün süren üç saha ziyareti (Ulusal ÇED).
- Yarasa araştırmaları için Ağustos-Eylül 2021'de 8 gün/gece araştırma yapılmıştır (Ulusal ÇED).
- Ornitolojik araştırmalar için iki ayrı çalışma yürütülmüştür. (Ulusal ÇED).
 - İlk çalışma, Proje alanında 2021 sonbahar (Ağustos başı, Ağustos sonu, Eylül sonu, Kasım başı) ve 2022 ilkbahar (Mart ortası, Mart sonu, Nisan başı, Nisan ortası, Mayıs başı, Mayıs ortası, Mayıs sonu) göç mevsimlerinde gerçekleştirilmiştir.
 - İkinci çalışma, Nisan-Mayıs 2022'de bir saha ziyareti bileşeniyle birlikte esas olarak bir masabaşı çalışmasıdır.
- Karasal fauna (yarasa dışı memeliler, amfibiler, sürüngenler) için Mart, Nisan ve Mayıs 2022'de. (Ulusal ÇED).
- Proje alanı ve çevresinde ekolojik yapıyı, bitki örtüsünü, toprak kompozisyonunu, tozlayıcıları ve bal arılarının varlığını değerlendirmek için 19 Mart 2022 tarihinde gözlem ve incelemeler yapılmıştır (Ulusal ÇED).

2.2.2 Saha Çalışmaları

Sınırlı zaman çizelgesi göz önüne alındığında, KHD çalışmasının tamamlanmasından önce uygun mevsimde biyolojik çeşitlilik temel araştırmalarını gerçekleştirmek mümkün olmamıştır.

⁵ Retrieved November 28, 2023, from Trakel.org.

⁶ Retrieved November 28, 2023, from Trakus.org.

⁷ Retrieved November 28, 2023, from movebank.org.

⁸ Retrieved November 28, 2023, from iucngisd.org.

⁹ Retrieved November 28, 2023, from Bizimbitkiler.org.tr.

Saha keşif ziyareti olarak tanımlanabilecek kısa bir saha ziyareti (bir gün) gerçekleştirmek mümkün olmuştur.

29 Eylül 2023 tarihinde, Proje sahası Mott MacDonald'ın iki biyoçeşitlilik danışmanı tarafından kısmen ziyaret edilmiştir. Kuşlar için kısa nokta sayımları ve flora ve karasal fauna için transekt yürüyüşleri yapılmıştır.

Günün mevsimselliği (sonbahar) nedeniyle, ziyaret sadece habitat özellikleri hakkında genel gözlemler için bir fırsat sağlamıştır.

Bu ziyaret sırasında Danışman tarafından bazı özelliklerin gözlemlenmemiş olması, bu özelliklerin mevcut olmadığı ve/veya bol miktarda bulunmadığı anlamına gelmez.

2.3 Ekolojik Olarak Uygun Analiz Alanının Belirlenmesi

Proje, 10 türbin ve pedleri, saha ve erişim yolları, şalt sahası alanı ve tüm ENH ve pilon uzunluğundan oluşmaktadır. ENH ve pilonlar TEİAŞ'a ait olmasına ve TEİAŞ tarafından işletilmesine rağmen, Proje Kreditorlerinin standartları, saha yolları ve erişim yolları ile birlikte bu yapıları da etki değerlendirmelerine ve müteakip uyarlanabilir yönetim ve izleme programlarına dahil etmektedir.

Bölgenin ekolojisine ilişkin araştırma, Kritik Habitat olarak nitelendirilebilecek özelliklerin varlığını belirlemek amacıyla bir "Ekolojik Olarak Uygun Analiz Alanı" (EUAA) tanımlamak için gerçekleştirilmiştir. EUAA, büyük ölçekli ekolojik süreçler dikkate alınarak Proje alanının dolaylı EA ölçeğinde belirlenmiştir. Bu yaklaşım, Proje ayak izi ve çevresindeki tüm potansiyel risklerin dikkate alınmasını sağlar.

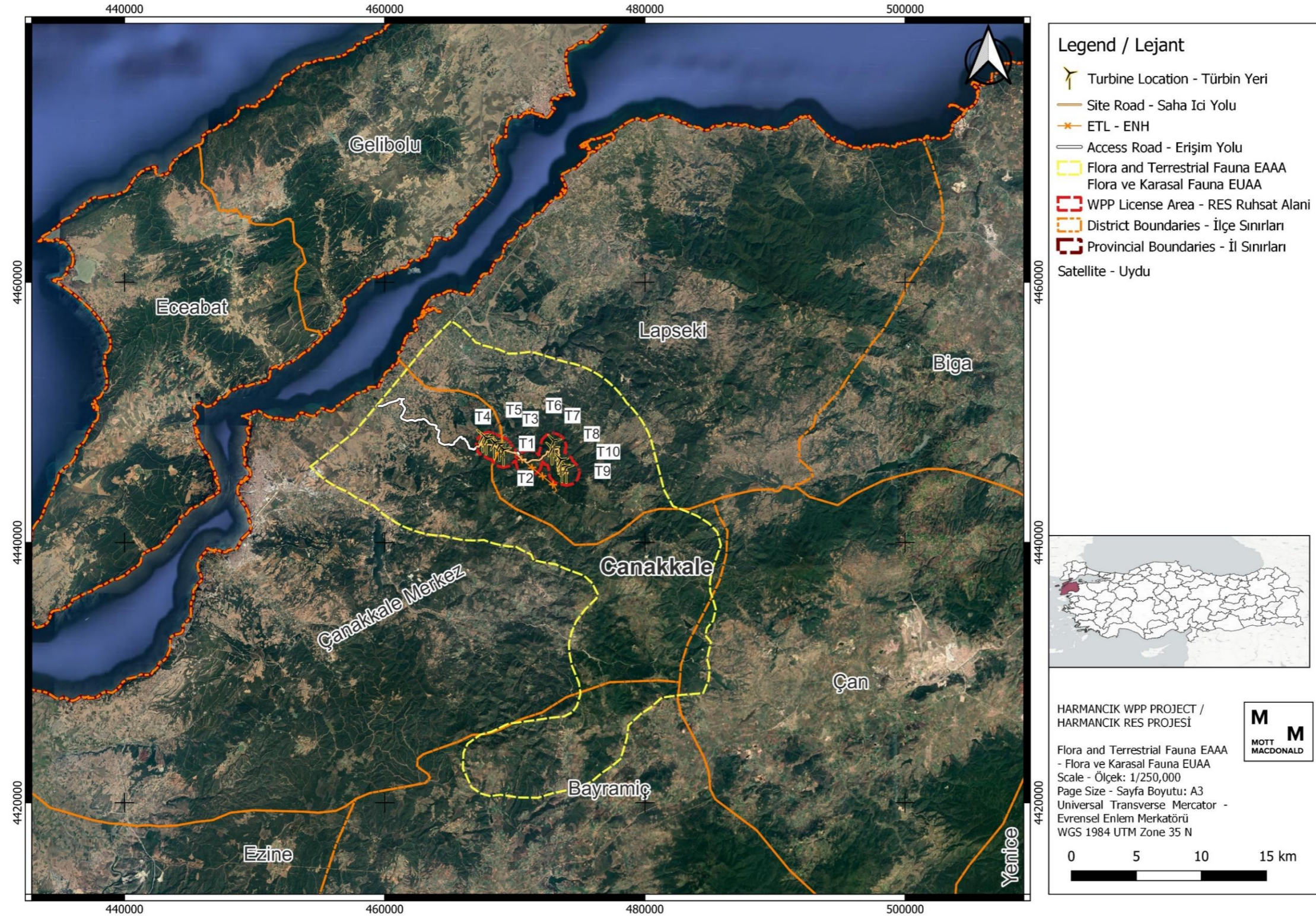
EUAA, su havzaları, topografik bilgiler ve yasal olarak korunan alanlar ve/veya uluslararası kabul görmüş yüksek biyolojik çeşitlilik değerine sahip alan bilgilerinin bir kombinasyonu kullanılarak tanımlanmıştır. Çok özel bir dağılıma ve ekolojik gereksinimlere sahip türler EUAA tanımlanmasında dikkate alınmıştır.

Bu KHD'nin amaçları doğrultusunda, flora ve karasal fauna (amfibiler, sürüngenler ve yarasalar olmayan memeliler) için ÖDA, daha geniş Biga Dağları Önemli Biyolojik Çeşitlilik Alanı sınırları olarak belirlenmiştir ve Proje ÖDA'nın kuzeybatı kenarında yer aldığından, ÖDA sınırlarının kuzeybatı kenarında, Proje erişim yolunun bitiş noktasına doğru uzanan ve Bursa-Çanakkale karayolunda duran bir bölüm tanımlanmıştır. ÖDA'nın belirlenmesine ilişkin daha fazla bilgi Bölüm 12.3.3'te verilmiştir. Flora ve fauna için ÖDA 516 km²'lik bir alanı kapsamaktadır. Flora ve karasal fauna için ÖDA Şekil 2.1'de gösterilmiştir.

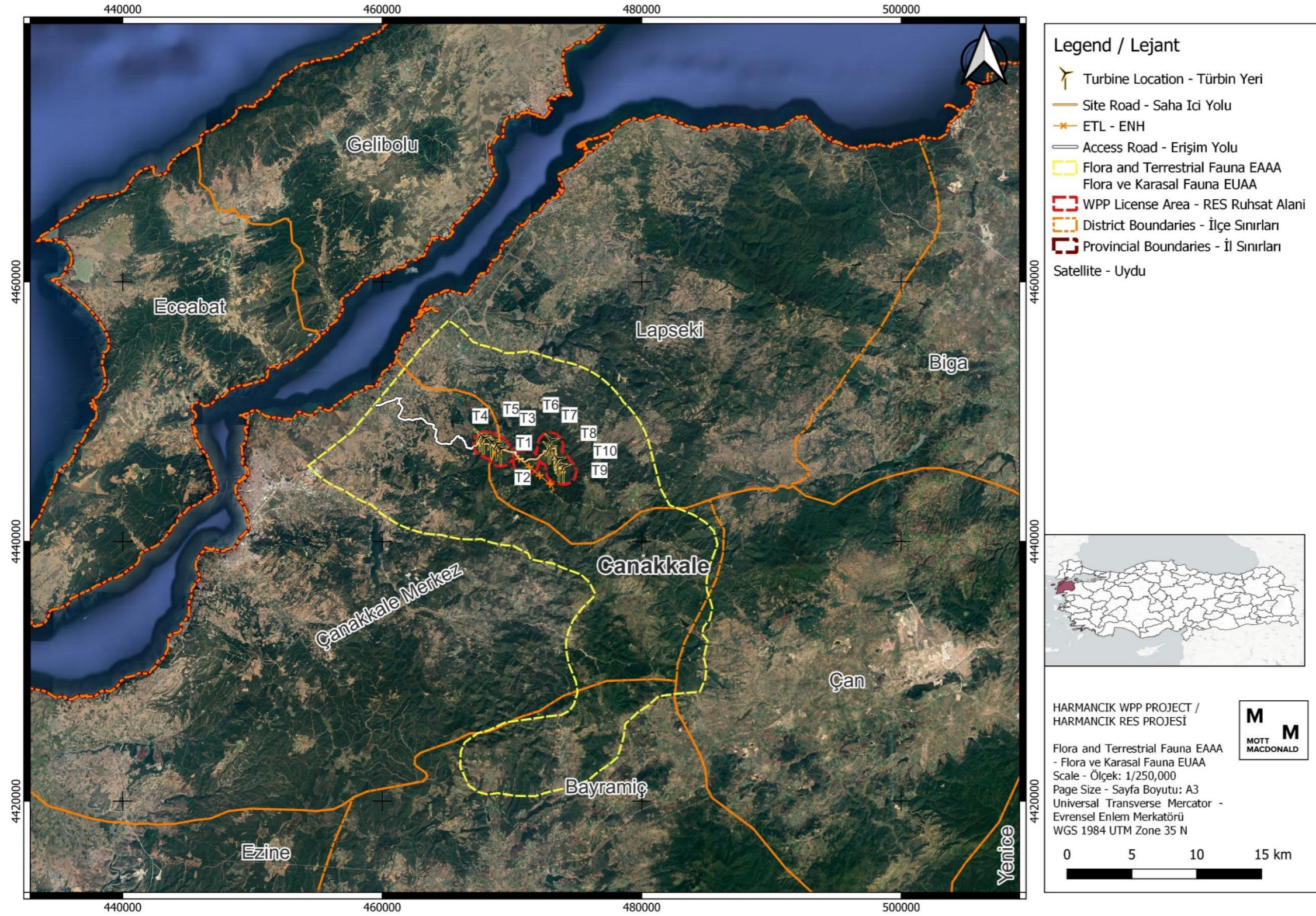
Kuşlar ve yarasalar için ÇAAA için, Proje göçmenlerin Çanakkale Boğazı rotaları üzerinde yer aldığı için ana husus kuş göçü olmuştur. Lapseki ve Çanakkale (merkez) arasındaki genel rota yönü KB-GD'dir. Bu nedenle ÇKA, Biga Dağları ÖDA'sını da tamamen içine alan KB-GD doğrultulu yaklaşık 20 km'lik bir tampondur. Kuşlar ve yarasalar için ÖDA 1689 km²'lik bir alanı kapsamaktadır ve Şekil 2.2'de gösterilmektedir.

EUAA içerisinde, Projenin biyoçeşitlilik değerleri üzerindeki EA belirlenmiştir. Flora türleri için, beklenen ana etki kaynağı inşaat aşamasında zemin hazırlığı ve işletme sırasında habitat bozulmasının ikincil etkileri olduğundan, EA Proje ayak izinden 2 km uzağa uzanacak şekilde belirlenmiştir. Karasal fauna türleri (amfibiler, sürüngenler ve yarasalar olmayan memeliler) için de benzer bir yaklaşım benimsenmiştir, ancak bu türler daha hareketli olduklarından, EA tüm Proje bileşenlerinden 5 km uzakta olacak şekilde belirlenmiştir. Oldukça hareketli ve göçmen olan ve çok daha geniş bölgeleri kullanabilen avifauna (kuşlar ve yarasalar) için, etkinin kapsamının daha geniş bir alanda incelenmesi gerekmektedir. Beklenen birincil etki kaynağı, hareketli ve elektrikli Proje bileşenleri ile etkileşimlerden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, 15 km'lik bir EA

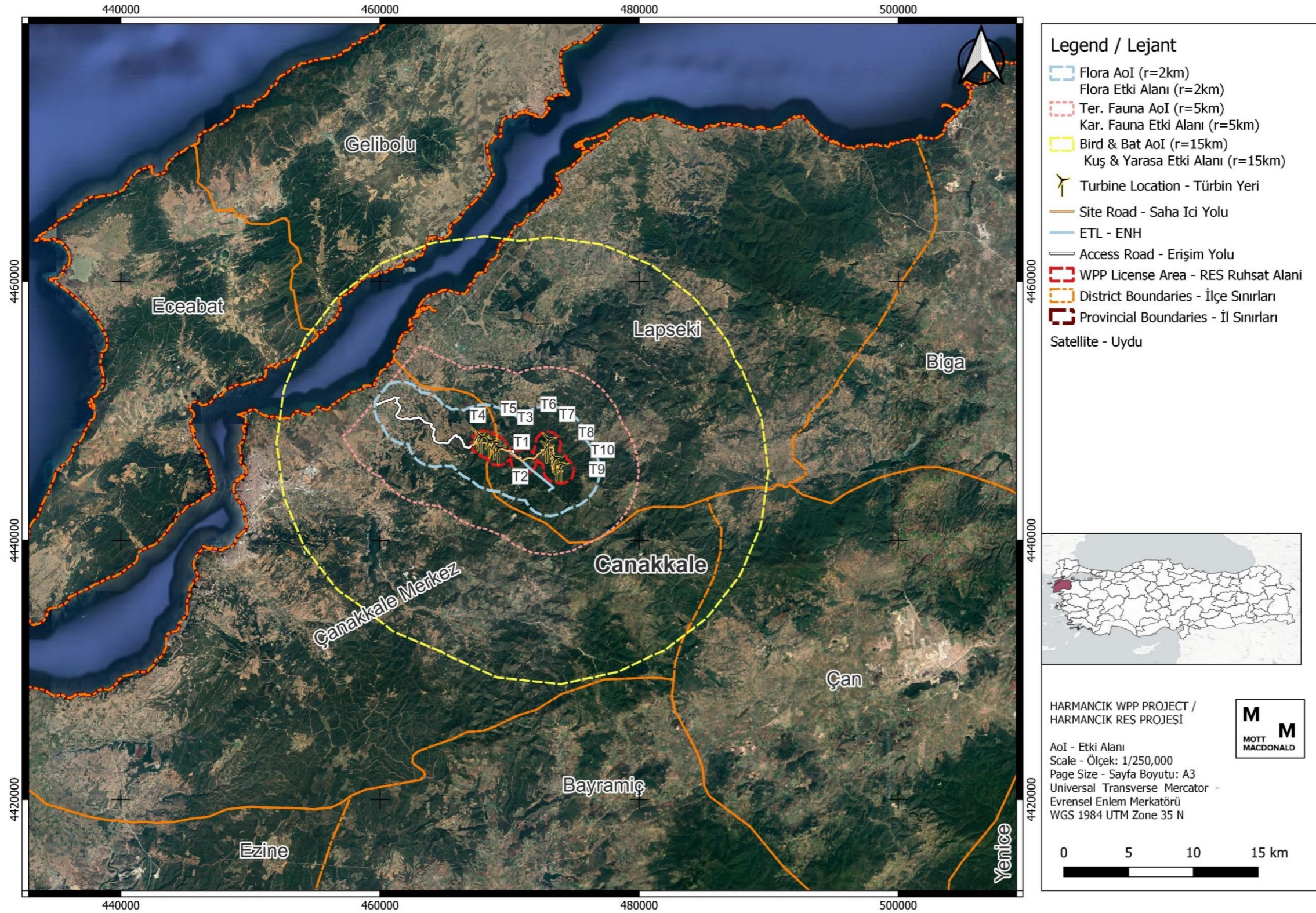
benimsenmiştir. Bu EA, avifauna için ikincil etki kaynağı olan Proje yollarının da kapsanmasını sağlamaktadır. Tüm taksonlar için Proje EA'sı Şekil 2.3'te gösterilmektedir.

Şekil 2.1: Projedeki Flora ve Karasal Fauna için EUAA

Şekil 2.2: Projedeki Kuşlar ve Yarasalar için EUAA

Şekil 2.3: Projedeki farklı biyolojik taksonlar için EA

2.4 Sınırlamalar ve Varsayımlar

Danışman, KHD çalışmasını aşağıdaki önemli uyarıları ve sınırlamaları göz önünde bulundurarak yürütmektedir:

- Saha çalışması süresi:** Yarım gün süren bir saha keşif araştırması olarak daha iyi tanımlanabilecek çok sınırlı bir saha araştırması gerçekleştirilmiştir. Sınırlı zaman çizelgesi göz önüne alındığında, KHD tamamlanmadan önce biyolojik çeşitlilik temel araştırmalarını uygun süre veya çabayla gerçekleştirmek mümkün olmamıştır. Ziyaret aşağıdaki nedenlerden dolayı kısmi olmuştur,
 - Erişim ve saha yollarına tüm arazi araçlarıyla yalnızca kısmen erişilebilmektedir,
 - Bölgeyi yürüyerek dolaşmak için zaman bulunamamıştır.
- Saha çalışması mevsimi:** Keşif araştırmasının yapıldığı mevsim (sonbahar) ve hava koşulları (yağmurlu) Proje'nin biyolojik çeşitlilik özelliklerinin incelenmesi için çok elverişli değildi. Habitat özellikleri hakkında sadece genel bir izlenim elde edilmiştir.
- Saha çalışması kapsamı:** Proje alanının yalnızca sınırlı bir kısmına erişilebilmiştir. Araçla ulaşılabilecek yolların olmaması ve alanı yürüyerek gezmek için yeterli zaman olmaması nedeniyle Proje'nin tamamı ziyaret edilememiştir.
- Masabaşı analizi:** Masabaşı bileşeni büyük ölçüde Proje alanındaki Ulusal ÇED saha çalışmalarına dayanmaktadır. Ancak, Ulusal ÇED biyoçeşitlilik araştırmalarının işveren metodolojisi ve standartlarını karşılama konusunda eksiklikleri vardır. En önemli eksikliklerden biri Görüş Noktası araştırmaları ve Çarpışma Riski Modeli ile ilgilidir. Ayrıca, Yarasa Aktivite Endeksi de mevcut değildir.
- Kritik Habitat Değerlendirmesi (KHD):** Değerlendirme sürecinin zaman kısıtlamaları ve Ulusal ÇED çalışmasından elde edilen saha verilerinin kalitesi/miktarı nedeniyle, sadece üst düzey bir KHA gerçekleştirilebilmiştir. Mevcut KHD temel olarak (1) Masabaşı bileşenlerine ve (2) yalnızca ön hazırlık olarak kabul edilen Ulusal ÇED araştırmalarına dayanmaktadır.
- Önerilen Saha Çalışmaları:** Proje şirketi tarafından 2024 yılında mevcut durum tespiti için anketler planlanmıştır ve bu anketler mevcut KHD çalışmasını güncellemek için kullanılacaktır.

2.5 Kritik Habitat Değerlendirme Kriterleri

IFC PS6 KN6 (IFC, 2019) kullanılarak Kritik Habitatı tetikleyebilecek türlerin ve habitatların olası oluşumunu belirlemek için üst düzey bir tarama yapılmıştır. Bu türler arasında IUCN Kritik Tehlike Altındaki (CR) ve Tehlike Altındaki (EN) türler, Ekolojik Olarak Uygun Analiz Alanı (EUAA) içinde IUCN coğrafi aralıkları ile tanımlanan sınırlı menzilli ve göçmen/toplayıcı türler yer almaktadır. Türlerin ortaya çıkma olasılığı, yerel biyoçeşitlilik uzmanları ile istişare, arazi örtüsü haritalama, türlerin habitat tercihleri vb. temel alınarak değerlendirilmiştir.

Kritik Habitat Kriterleri aşağıdaki gibidir ve herhangi bir kritik habitat değerlendirmesinin temelini oluşturmalıdır:

- Kriter 1: Kritik Tehlike Altındaki (CR) ve/veya Tehlike Altındaki (EN) türler
- Kriter 2: Endemik veya sınırlı yayılma alanına sahip türler
- Kriter 3: Göçmen veya toplu halde yaşayan türler
- Kriter 4: Yüksek derecede tehdit altında ve/veya benzersiz ekosistemler
- Kriter 5: Temel evrimsel süreçler

Uluslararası ve/veya ulusal olarak tanınan yüksek biyoçeşitlilik değerine sahip alanlar içerisinde yer alan projeler kritik habitat değerlendirme gerektirebilir. Örnekler aşağıdakileri içerir:

- IUCN'nin Korunan Alan Kategorileri Ia, Ib ve II kriterlerini karşılayan alanlar,
- Önemli Kuş ve Önemli Biyoçeşitlilik Alanlarını (ÖKA'lar, ÖBA'lar) kapsayan Önemli Biyoçeşitlilik Alanları (ÖBA'lar),
- UNESCO Doğal ve Karma Dünya Miras Alanları,
- Sıfır Yok Oluş İttifakı'nın (AZE) belirleme kriterlerine uyan alanlar

Kriter 1-4 için Kritik Habitatın tetiklenmesine yönelik nicel eşikler Tablo 2.3'te açıklanmaktadır.

Tablo 2.3: Kriter 1-4 için Kritik Habitatın tetiklenmesine yönelik nicel eşikler

Kriterler	Nicel Eşikler
1. Kritik Tehlikede (CR) / Tehlikedeki (EN) Türler	(a) IUCN Kırmızı listesindeki EN veya CR türlerinin küresel olarak önemli konsantrasyonlarını destekleyen alanlar (küresel popülasyonun \geq %0,5'i ve bir CR veya EN türünün \geq 5 üreme birimi). (b) IUCN Kırmızı listesindeki Hassas (VU) türlerin küresel olarak önemli yoğunluklarını destekleyen, kaybı IUCN Kırmızı Liste statüsünün EN veya CR olarak değişmesine neden olacak ve GN72(a)'daki eşikleri karşılayan alanlar. (c) Uygun olduğu şekilde, ulusal veya bölgesel olarak listelenen EN veya CR türlerinin önemli konsantrasyonlarını içeren alanlar.
2. Endemik / Sınırlı Dağılım Alanına Sahip Türler¹⁰	(a) Düzenli olarak küresel popülasyon büyüklüğünün \geq %10'unu ve bir türün \geq 10 üreme birimini barındıran alanlar.
3. Göçmen / Toplu Halde Yaşayan Türler	(a) Döngüsel veya başka bir şekilde düzenli olarak, türün yaşam döngüsünün herhangi bir noktasında göçmen veya toplu halde yaşayan bir türün küresel popülasyonunun \geq % 1'ini barındırdığı bilinen alanlar. (b) Çevresel baskı dönemlerinde bir türün küresel popülasyonunun tahminen % 10'undan fazlasını destekleyen alanlar.
4. Ciddi Tehdit Altındaki / Benzersiz Ekosistemler	(a) IUCN'nin CR veya EN statüsü kriterlerini karşılayan bir ekosistem türünün küresel kapsamının \geq %5'ini temsil eden alanlar. (b) Henüz IUCN tarafından değerlendirilmemiş ancak bölgesel veya ulusal sistematik koruma planlamasıyla koruma açısından yüksek öncelikli olduğu belirlenen diğer alanlar.

Kriter 1-3: Türlerin Biyoçeşitlilik Değerleri

Kriter 1-3 için Kestanederesi RES biyoçeşitlilik değerlerini değerlendirirken, sahada düzenli olarak görüldüğü kanıtlanan türler (inceleme yoluyla teyit edilen veya mevcut olabileceği düşünülen) yukarıdaki tabloda listelenen ilgili kriterlere göre taranmıştır. Potansiyel kritik habitat tetikleyicilerini belirlemek için habitat uygunluğu, hareket modelleri, EUAA içindeki beslenme ve üreme alışkanlıkları gibi faktörler dikkate alınarak her tür için değerlendirilmiştir. Proje alanındaki türlerin popülasyon büyüklüğü verileri, flora türleri için göreceli bolluk şeklinde olduğundan, popülasyon verileri buna göre değerlendirilmiştir.

Göreceli bolluk, Braun-Blanquette ve Pavillard örtü yüzdesi ölçeği kullanılarak yerel bolluk / baskınlık yöntemi ile hesaplanmıştır. Ölçek aşağıda verilmiştir:

• Bol tür, zayıf örtüş yüzdesi	1
• Bol tür veya örtüş yüzdesi %5'ten fazla	2
• Örtüş yüzdesi %25 ile %50 arasında	3
• Örtüş yüzdesi %50 ile %75 arasında	4
• Örtüş yüzdesi %75 ile %100 arasında	5

¹⁰ Karasal omurgalılar ve bitkiler için sınırlı dağılım gösteren türler, 50.000 km²'den daha az yayılış alanına (YYA) sahip olan türler olarak tanımlanmaktadır.

Herhangi bir noktada genişliği 200 km'yi aşmayan habitatlardaki (örneğin nehirler) kıyı, nehir ve diğer suda yaşayan türler için sınırlı dağılım alanı, 500 km'den daha az veya eşit doğrusal coğrafi açıklığa (yani, işgal edilen konumlar arasındaki en uzak mesafe) sahip küresel bir dağılım alanına sahip olmak olarak tanımlanmaktadır.

- Yarasa türleri için, hem Proje alanından (veya yakındaki benzer bir projeden) Yarasa Aktivite İndeksi mevcut olmadığından hem de popülasyon (küresel ve bölgesel) verileri çok sınırlı olduğundan, popülasyon büyüklüklerine ve popülasyonlar üzerinde öngörülen etkiye dayalı olarak KHD yapmak mümkün değildir. Bu nedenle, alan için gözlemlenen veya literatürde açıkça belirtilen türler için mevcut tüm bilgiler toplanmış ve aşağıdaki kriterlerin her birine 1 puan verilerek Öncelikli Biyoçeşitlilik Özelliği tanımlamaları yapılmıştır: (1) koruma statüsü VU veya daha yüksek, (2) çarpışma riski yüksek (orta için yarım puan) ve (3) türler orta veya uzun mesafe göçmeni. 2 veya 3 puan alan türler Önemli biyoçeşitlilik unsuru olarak dahil edilmiştir.

Kriter 4: Ciddi Tehdit Altındaki / Benzersiz Ekosistemler

EUAA'da resmi bir IUCN Ekosistemlerin Kırmızı Listesi değerlendirmesinin yapıp yapılmadığını belirlemek için bir masa başı çalışması yapılmıştır. Resmi bir IUCN değerlendirmesinin yapılmadığı durumlarda, sistematik yöntemler kullanan ulusal/bölgesel düzeydeki değerlendirmeler araştırılmış ve tespit edilmiştir. AB Habitat Direktifi'nde belirtilen Ek I öncelikli habitatların varlığı da EBRD PG6'ya uygun olarak değerlendirilmiştir.

Kriter 5: Temel Evrimsel Süreçler

Bir bölgenin topografyası, jeolojisi, toprağı, sıcaklığı ve bitki örtüsü gibi yapısal özelliklerinin yanı sıra bu değişkenlerin kombinasyonları, türlerin bölgesel konfigürasyonlarını ve genetik olarak benzersiz popülasyonlar veya bitki ve hayvan türlerinin alt popülasyonları gibi ekolojik özellikleri ortaya çıkaran evrimsel süreçleri etkileyebilir. Bir peyzajın doğasında bulunan bu temel evrimsel süreçlerin yanı sıra ortaya çıkan türlerin (veya türlerin alt popülasyonlarının) sürdürülmesi, genetik çeşitliliğin korunması açısından önemlidir. Türleşmeyi yönlendiren süreçler ve türlerdeki genetik çeşitlilik sayesinde, arazideki tür çeşitliliği korunarak sistemdeki evrimsel esneklik sağlanmaktadır.

Temel Evrimsel Süreçler için kritik habitatın belirlenmesi, duruma göre niteliksel olarak belirlenmekte ve büyük ölçüde bilimsel bilgiye dayanmaktadır (IFC, 2019); bu nedenle, EUAA'nın biyoçeşitlilik değerleri için temel evrimsel süreçlerin meydana geldiği alanları içerip içermediğini değerlendirmek için kapsamlı bir KHD'nin parçası olarak literatür taraması yapılması gerekecektir.

Öncelikli Biyoçeşitlilik Unsurları (ÖBU)

Öncelikli biyoçeşitlilik özellikleri yüksek derecede, ancak en yüksek derecede olmayan, yeri doldurulamazlık ve/veya kırılganlık derecesine sahiptir. Hassasiyet açısından kritik habitatın altında bir seviyede olsalar da, proje değerlendirmesi ve etki azaltma sırasında yine de dikkatli bir değerlendirme gerektirirler.

EBRD PR6 öncelikli biyoçeşitlilik unsurlarını (ÖBU) aşağıdakileri içerecek şekilde tanımlar

- tehdit altındaki habitatlar,
- duyarlı türler,
- geniş bir paydaş grubu veya hükümetler tarafından belirlenen önemli biyoçeşitlilik özellikleri (Önemli Biyoçeşitlilik Alanları veya Önemli Kuş Alanları gibi) ve
- öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliklerinin yaşayabilirliğini sürdürmek için gereken ekolojik yapı ve işlevler.

3 Mevcut Durum

3.1 Uluslararası Tanınan Alanlar ve Ulusal Koruma Alanları

Harmancık RES, ENH ve erişim yolunun bir kısmı dahil olmak üzere, ormanlık alan (çoğunlukla *Quercus* ve *Pinus spp.*), maki, otlak ve tarım arazisi ile akan ve duran tatlı su özelliklerinden oluşan MAR009 kodlu Biga Dağları Önemli Biyoçeşitlilik Alanı (ÖDA) içinde yer almaktadır.¹¹ Proje sahasının ÖDA ile ilişkisi Şekil 3.1'de gösterilmektedir. ÖDA, flora türlerine odaklanılarak belirlenmiştir ve bitki türleri ÖDA için tetikleyicidir; *Crocus candidus* (VU) ve *Galanthus trojanus* (CR).¹² Erişim yolunun bazı kısımları Çanakkale Boğazı ÖDA'sı ile de çakışmaktadır; ancak erişim yolu ÖDA'nın içinden geçen mevcut yolları kullanmaktadır. ÖDA'lar, Türkiye'de şu anda yasal korumaya sahip olmayan ancak çeşitli koruma amaçları için yaygın olarak kullanılan uluslararası kabul görmüş alanlardır. Biga Dağları ÖDA'sı herhangi bir ulusal koruma statüsüne sahip değildir.

3.2 Habitatlar ve Flora

Kaydedilen habitatlar aşağıdaki Tablo 3.1'de listelenmiş ve çalışma alanı içindeki geniş dağılım alanlarıyla birlikte Şekil 3.1'de gösterilmiştir. Saha yolları, türbin ayak izleri ve şalt sahası alanı nedeniyle kaybedilen habitat miktarı Tablo 3.2, Tablo 3.3, Tablo 3.4, ve Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.1: Proje EA'daki Habitat Türleri

Broad habitat type	EUNIS Habitat Type	Extend within Project Aol (ha)	Percentage (%)
Ormanlık alan	G3.5 <i>Pinus nigra</i> ormanlık alanı	175.6282	1.75%
	G3.7 - <i>Pinus brutia</i> ormanlık alanı [Ova ve dağda yetişen Akdeniz Çam ormanları ((<i>Pinus nigra</i>) hariç]	1412.447	14.04%
	G1.3 Akdeniz nedir kıyısı ormanlık alanları	3551.333	35.31%
	G1.7 - Isı seven yaprak döken ormanlık alan	122.578	1.22%
	G3.F - Yüksek derecede yapay iğne yapraklı ekim alanları	2111.937	21.00%
Makiler	F5.2 Makiler	90.55021	0.90%
İç kesimlerde bitki örtüsünden yoksun veya seyrek bitki örtülü habitatlar	H3.6 Ayrılmış kaya ve mostra habitatları	31.18492	0.31%
Agricultural Areas	I1.1 - Yoğun karışık olmayan mahsüller	2357.264	23.44%
	I1.3 Düşük yoğunluklu tarım yöntemleriyle yetiştirilen karışık mahsullerin bulunduğu ekilebilir arazi	171.7301	1.71%
	I2.2 Küçük ölçekli süs ve ev bahçesi alanları	32.96199	0.33%

¹¹ Eken, G., Bozdoğan, M., Isfendiyaroglu, S., Kilic, DT., Lise, Y. (editors) 2006. Türkiye'nin Önemli Doga Alanlari (Key Biodiversity Areas of Türkiye). Doga Dernegi (BirdLife Turkey). Ankara.

¹² Key Biodiversity Areas Partnership (2023) Key Biodiversity Areas factsheet: Biga Mountains. Extracted from the World Database of Key Biodiversity Areas. Developed by the Key Biodiversity Areas Partnership: BirdLife International, IUCN, American Bird Conservancy, Amphibian Survival Alliance, Conservation International, Critical Ecosystem Partnership Fund, Global Environment Facility, Re:wild, NatureServe, Rainforest Trust, Royal Society for the Protection of Birds, World Wildlife Fund and Wildlife Conservation Society. Downloaded from <http://www.keybiodiversityareas.org/> on 02/11/2023.

Tablo 3.2: Saha Yollarında Habitat Kaybı

EUNIS Habitat Tipi	Alan (ha)	Yüzde
G1.7 - Isı seven yaprak döken ormanlık alan	5,25	0,3715%
G3.5 <i>Pinus nigra</i> ormanlık alanı	3,36	0,0947%
G3.F - Yüksek derecede yapay iğne yapraklı ekim alanları	7,33	0,3469%
H3.6 Ayırışmış kaya ve mostra habitatları	0,26	0,8472%
I1.1 - Yoğun karışık olmayan mahsüller	0,00	0,0000%
Toplam	16,20	

Tablo 3.3: Türbin Ayakzinde Habitat Kaybı

EUNIS Habitat Tipi	Alan (ha)	Yüzde
G1.7 - Isı seven yaprak döken ormanlık alan	4,86	0,3442%
G3.5 <i>Pinus nigra</i> ormanlık alanı	3,57	0,1005%
G3.F - Yüksek derecede yapay iğne yapraklı ekim alanları	6,72	0,3183%
H3.6 Ayırışmış kaya ve mostra habitatları	0,00	0,0000%
I1.1 - Yoğun karışık olmayan mahsüller	0,00	0,0000%
Toplam	15,15	

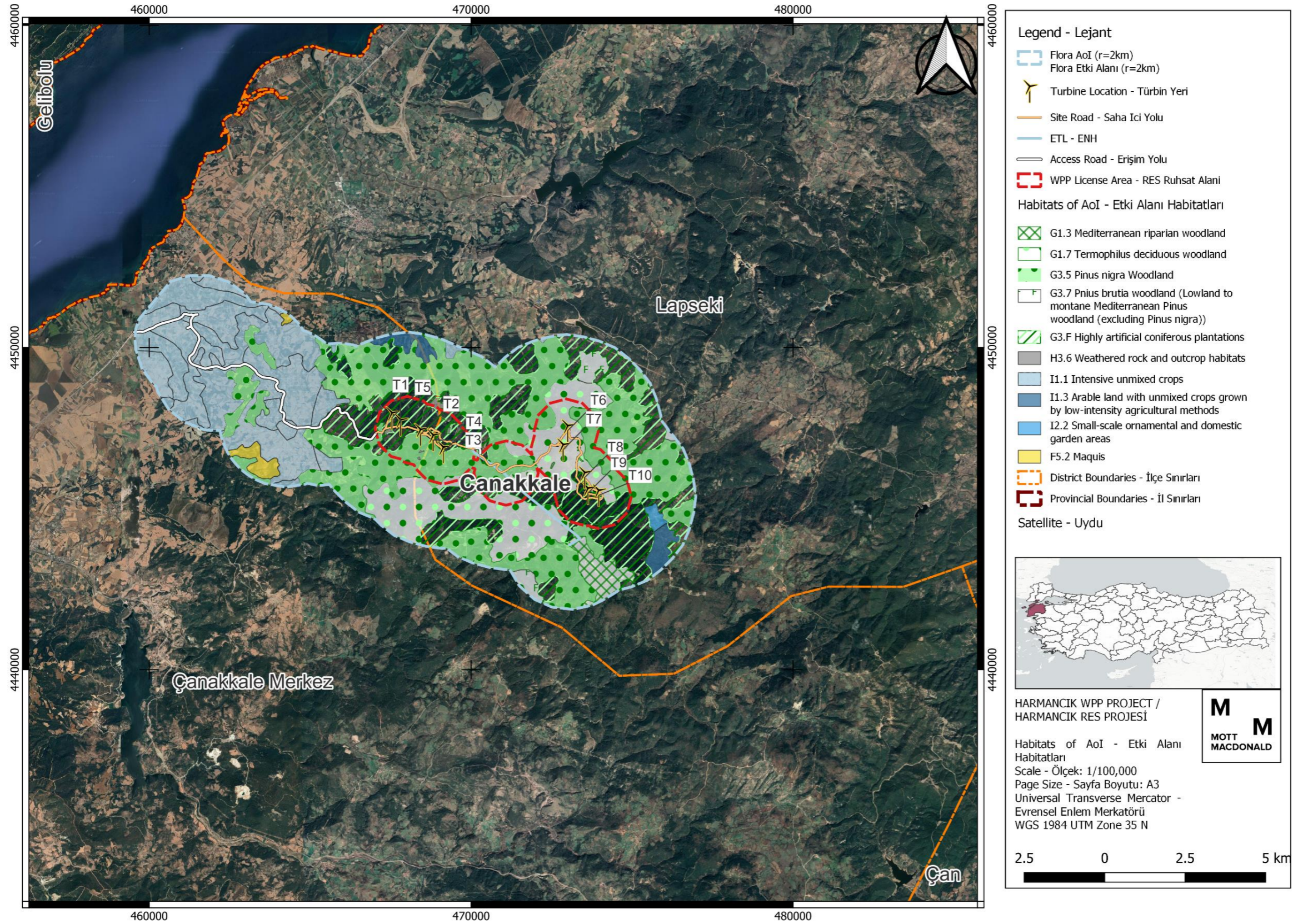
Tablo 3.4: Şalt Sahasında Habitat Kaybı

EUNIS Habitat Tipi	Alan (ha)	Yüzde
G1.7 - Isı seven yaprak döken ormanlık alan	0,00	0,0000%
G3.5 <i>Pinus nigra</i> ormanlık alanı	0,00	0,0001%
G3.F - Yüksek derecede yapay iğne yapraklı ekim alanları	1,20	0,0567%
H3.6 Ayırışmış kaya ve mostra habitatları	0,00	0,0000%
I1.1 - Yoğun karışık olmayan mahsüller	0,00	0,0000%
Toplam	1,20	

Tablo 3.5: ENH'lerde Habitat Kaybı

EUNIS Habitat Tipi	Alan (ha)	Yüzde
G3.F - Yüksek derecede yapay iğne yapraklı ekim alanları	10,64516	0,50%
G3.5 <i>Pinus nigra</i> ormanlık alanı	12,24407	0,34%
G1.7 - Isı seven yaprak döken ormanlık alan	16,59291	1,17%
G1.3 Akdeniz nedir kıyısı ormanlık alanları	4,696314	2,67%
Toplam	44,17846	

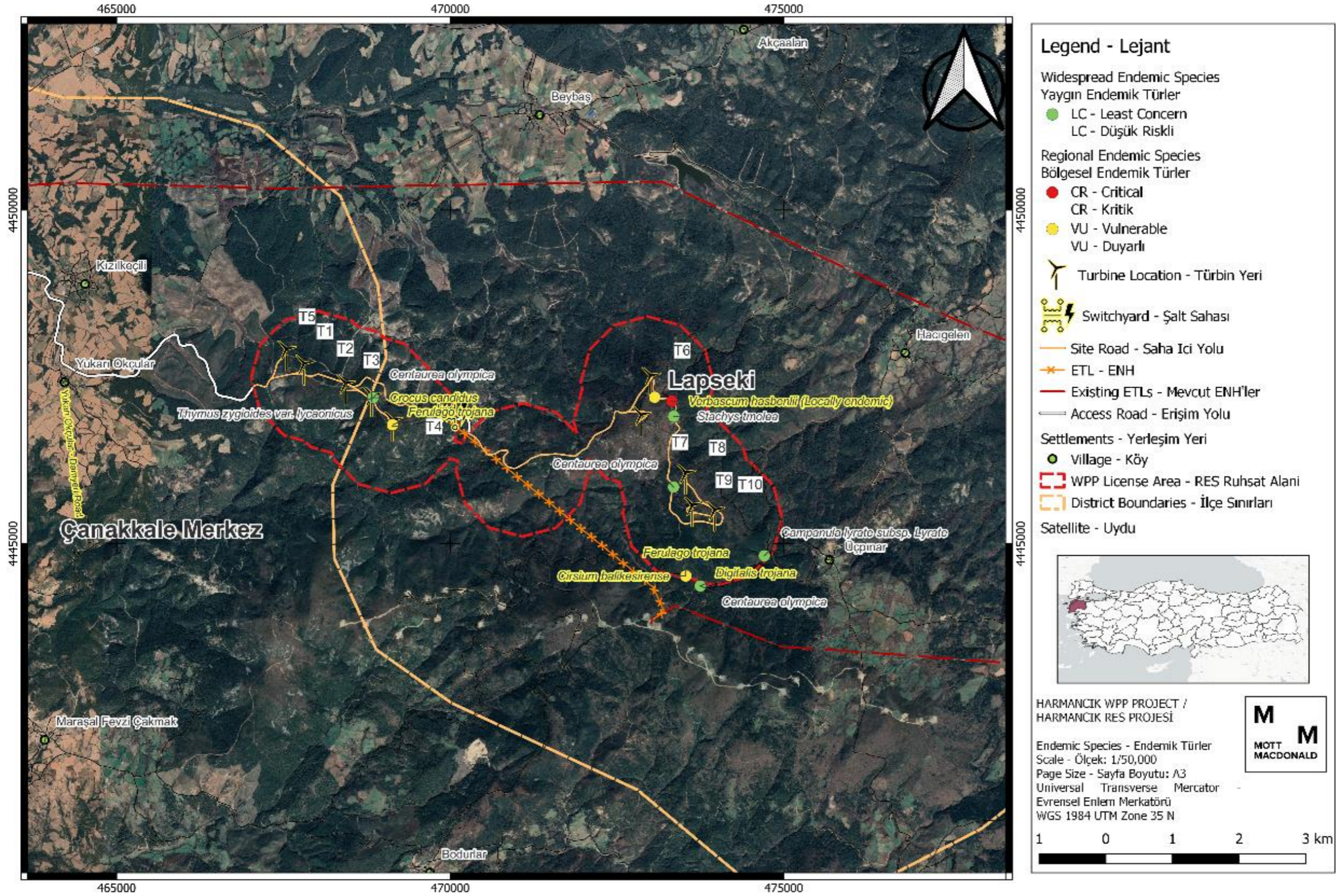
Koruma statüleri ve Proje sahasındaki saha çalışmaları sırasında karşılaşıp karşılaşılmadıkları ile birlikte mevcut tüm bilgilere dayanan endemik türlerin bir listesi Ulusal ÇED'de verilmiştir. Toplam 304 bitki taksonu tespit edilmiştir. Türlerin tam listesi bu belgede sunulmamıştır, endemik türler Ulusal Kırmızı Liste kategorileri ve konum koordinatlarıyla birlikte Tablo 3.6'da listelenmiştir. Ayrıca, endemik türlerin konumları Şekil 3.2'de gösterilmektedir. Bu türler henüz IUCN tarafından değerlendirilmediği için ulusal kırmızı liste kategorileri kullanılmıştır.

Şekil 3.1: EA'nın Habitat Tipleri

Tablo 3.6: Proje alanındaki endemik türler ve koordinatları

Taxon	Ulusal Kırmızı Liste Kategorisi	BERN	Koordinat
Bölgesel Endemik Türler			
<i>Verbascum hasbenlii</i> (Locally endemic)	CR	-	35T 473322N 4447139D
<i>Digitalis trojana</i>	VU	-	35T 473745N 4444369D
<i>Verbascum lyidium</i> var. <i>heterandrum</i>	VU	-	35T 473065N 4447197 D
<i>Ferulago trojana</i>	VU	-	35T 473532N 4444519D; 35T 469138N 4446784 D
<i>Crocus candidus</i>	VU	-	35T 468843N 4447190D
<i>Cirsium balikesirense</i>	VU	-	35T 473532N 4444519D
Yaygın Endemik Türler			
<i>Centaurea olympica</i>	LC	-	35T 47375N 4444369D; 35T 473349N 4445851D; 35T 468843N 4447190D
<i>Campanula lyrata</i> subsp. <i>Lyrata</i>	LC	-	35T 474709N 4444821D
<i>Stachys tmolea</i>	LC	-	35T 473351N 4446911D
<i>Thymus zygoides</i> var. <i>lycaonicus</i>	LC	-	35T 468843N 4447190D

Şekil 3.2: Endemik Flora Türlerinin Konumları

3.3 Fauna

3.3.1 Kuşlar

Proje alanı, Çanakkale Boğazı'ndaki kuşların minör göç yolu üzerinde yer almaktadır. ^{13,14}

Daha önce tanımlanan ve saha için önemli olan üç grup, yani (1) iri gövdeli süzülen göçmen kuş türleri, (2) iri gövdeli süzülen yerleşik kuş türleri ve (3) koruma açısından önemli diğer yerleşik türler temel alınarak, hedef türler Tablo 3.7'de verilmiştir.

Tablo 3.7: Önemli türlerin listesi, koruma statüleri ve gözlemlenip gözlemlenmedikleri veya literatürde belirtilip belirtilmedikleri (L/G).

Türkçe adı	Bilimsel adı	IUCN	Ulusal	Kuş direktifi	BERN	L/G
Yaz Atmacası	<i>Accipiter brevipes</i>	LC	VU	Ek I	Ek II	G
Çakır	<i>Accipiter gentilis</i>	LC	NT	-	Ek II	G
Atmaca	<i>Accipiter nisus</i>	LC	NT	-	Ek II	G
Kara Akbaba	<i>Aegypius monachus</i>	NT	EN	Ek I	Ek II	L
Çayır İncirkuşu	<i>Anthus pratensis</i>	NT	-	-	Ek II	L
Kaya Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	LC	-	Ek I	Ek II	G
Şah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	VU	EN	Ek I	Ek II	G
Gri Balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	LC	-	-	Ek III	G
Erguvani Balıkçıl	<i>Ardea purpurea</i>	LC	VU	Ek I	Ek II	G
Puhu	<i>Bubo bubo</i>	LC	-	Ek I	Ek II	L
Şahin	<i>Buteo buteo</i>	LC	-	-	Ek II	G
Paçalı Şahin	<i>Buteo lagopus</i>	LC	-	-	Ek II	L
Kızıl Şahin	<i>Buteo rufinus</i>	LC	NT	Ek I	Ek II	G
Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	LC	-	Ek I	Ek II	G
Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	LC	-	Ek I	Ek II	G
Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	LC	VU	Ek I	Ek II	G
Saz Delicesi	<i>Circus aeruginosus</i>	LC	NT	Ek I	Ek II	G
Gökçe Delice	<i>Circus cyaneus</i>	LC	DD	Ek I	Ek II	G
Bozkır Delicesi	<i>Circus macrourus</i>	NT	CR	Ek I	Ek II	L
Çayır Delicesi	<i>Circus pygargus</i>	LC	EN	Ek I	Ek II	G
Büyük Orman Kartalı	<i>Clanga clanga</i>	VU	VU	Ek I	Ek II	G
Küçük Orman Kartalı	<i>Clanga pomarina</i>	LC	EN	Ek I	Ek II	G
Ak Çaylak	<i>Elanus caeruleus</i>	LC	-	Ek I	Ek II	L
Bıyıklı Doğan	<i>Falco biarmicus</i>	LC	VU	Ek I	Ek II	L
Ulu Doğan	<i>Falco cherrug</i>	EN	CR	Ek I	Ek II	L
Boz Doğan	<i>Falco columbarius</i>	LC	-	Ek I	Ek II	L
Ada Doğanı	<i>Falco eleonora</i>	LC	EN	Ek I	Ek II	G**

¹³ UYSAL, İ., & TOSUNOĞLU, M., (2016). The Bird Migration Routes on the Gelibolu Peninsula and the Effects of Wind Energy Plants . 5th International Eurasian Ornithology Congress, Vol. V (pp.44). Çanakkale, Turkey

¹⁴ Erciyas Yavuz, K. 2014. Türkiye'deki Kus Hareketliliği Haritaları; movebank.org and eBird data.

Türkçe adı	Bilimsel adı	IUCN	Ulusal	Kuş direktifi	BERN	L/G
Küçük Kerkenez	<i>Falco naumanni</i>	LC	VU	Ek I	Ek II	L
Gökdoğan	<i>Falco peregrinus</i>	LC	VU	Ek I	Ek II	G
Delice Doğan	<i>Falco subbuteo</i>	LC	-	-	Ek II	G
Kerkenez	<i>Falco tinnunculus</i>	LC	-	-	Ek II	G
Ala Doğan	<i>Falco vespertinus</i>	VU	-	Ek I	Ek II	G
Sakallı Akbaba	<i>Gypaetus barbatus</i>	NT	EN	Ek I	Ek II	L
Kızıl Akbaba	<i>Gyps fulvus</i>	LC	EN	Ek I	Ek II	G
Ak kuyruklu Kartal	<i>Haliaeetus albicilla</i>	LC	CR	Ek I	Ek II	L
Küçük Kartal	<i>Hieraetus pennatus</i>	LC	VU	Ek I	Ek II	G
Kara Çaylak	<i>Milvus migrans</i>	LC	EN	Ek I	Ek II	G
Kızıl Çaylak	<i>Milvus milvus</i>	LC	DD	Ek I	Ek II	L
Mısır Akbabası	<i>Neophron percnopterus</i>	EN	VU	Ek I	Ek II	L
Balıkkartalı	<i>Pandion haliaetus</i>	LC	DD	Ek I	Ek II	L
Tepeli Pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	NT	VU	Ek I	Ek II	L
Beyaz Pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	LC	EN	Ek I	Ek II	G
Arı şahini	<i>Pernis apivorus</i>	LC	NT	Ek I	Ek II	G
Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>	LC	EN	Ek I	Ek II	L
Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	LC	EN	Ek I	Ek II	L
Anadolu Sivacısı	<i>Sitta krueperi</i>	LC	(Bölgesel endemik)	Ek I	Ek II	G
Üveyik	<i>Streptopelia turtur</i>	VU	VU	Ek II B	Ek III	G
Alaca Baykuş	<i>Strix aluco</i>	LC	-	-	Ek II	L
Kızıl Ardıç Kuşu	<i>Turdus iliacus</i>	NT	-	Ek II B	Ek III	L

*L: Literatür, G: Gözlem

** Saha keşif çalışmaları sırasında gözlemlenmiştir.

3.3.2 Yarasalar

Yarasa türlerinin bir listesi, koruma statüleri, çarpışma riski ve Ulusal ÇED'de gözlenme durumu (G) veya yakınlardaki diğer rüzgar santrallerinde gözlemlenip gözlemlenmedikleri / literatürde (L) belirtilip belirtilmedikleri Tablo 3.8'de verilmiştir.

Tablo 3.8: Proje alanındaki yarasalar türlerinin koruma statüleri, çarpışma riskleri ve Ulusal ÇED'de gözlemlenip gözlemlenmedikleri ile birlikte listesi.

Yaygın Adı	Bilimsel Adı	IUCN Küresel	IUCN AB	IUCN Akdeniz	BE RN	AB Habitat Direktifi	Çarpışma Riski	L/G
Basıkburunlu Yarasa	<i>Barbastella barbastellus</i>	NT	VU	NT	I, II	II, IV	Orta	L
Geniş Kanatlı Yarasa	<i>Eptesicus serotinus</i>	LC	-	-	II	IV	Orta	G
Savi'nin Cüce Yararası	<i>Hypsugo savii</i>	LC	LC	LC	II	IV	Yüksek	G
Uzun Kanatlı Yarasa	<i>Miniopterus schreibersii</i>	VU	-	-	I, II	II, IV	Yüksek	G
Balkan Bıyıklı Yararası	<i>Myotis alcaethoe</i>	DD	-	-	II	IV	Düşük	L
Bıyıklı Kahverengi Yarasa	<i>Myotis aurascens</i>	LC	LC	LC	II	IV	Düşük	L
Küçük Fare Kulaklı Yarasa	<i>Myotis blythii</i>	LC	NT	NT	I, II	II, IV	Düşük	L
Uzun Parmaklı Yarasa	<i>Myotis capaccinii</i>	VU	VU	VU	I, II	II, IV	Düşük	L
Kirpikli Yarasa	<i>Myotis emarginatus</i>	LC	LC	LC	I, II	II, IV	Düşük	L
Büyük Fare Kulaklı Yarasa	<i>Myotis myotis</i>	LC	LC	LC	I, II	II, IV	Düşük	L
Bıyıklı Siyah Yarasa	<i>Myotis mystacinus</i>	LC	LC	LC	II	IV	Düşük	L
Büyük Akşamcı Yarasa	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	VU	DD	NT	II	IV	Yüksek	L
Küçük Ağaç Yararası	<i>Nyctalus leisleri</i>	LC	LC	LC	II	IV	Yüksek	G
Akşamcı Yarasa	<i>Nyctalus noctula</i>	LC	LC	LC	II	IV	Yüksek	G
Beyaz Şeritli Yarasa	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	LC	LC	LC	II	IV	Yüksek	G
Sert Derili Yarasa	<i>Pipistrellus nathusii</i>	LC	LC	LC	II	IV	Yüksek	G
Cüce Yarasa	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	LC	-	-	III	IV	Yüksek	G
Akdeniz Cüce Yararası	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	LC	LC	LC	II	IV	Yüksek	G
Kahverengi Uzun Kulaklı Yarasa	<i>Plecotus auritus</i>	LC	-	-	II	IV	Düşük	L
Gri Uzun Kulaklı Yarasa	<i>Plecotus austriacus</i>	NT	NT	0	II	IV	Düşük	L
Balkan Uzun Kulaklı Yararası	<i>Plecotus kolombatovici</i>	LC	NT	LC	II	IV	Düşük	L
Uzun Kulaklı Balkan yararası	<i>Plecotus macrobullaris</i>	LC	NT	NT	II	IV	Düşük	L
Blasius Nalburunlu Yararası	<i>Rhinolophus blasii</i>	LC	VU	NT	I, II	II, IV	Düşük	L
Akdeniz Nalburunlu Yararası	<i>Rhinolophus euryale</i>	NT	VU	VU	I, II	II, IV	Düşük	L
Basıkburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	LC	NT	NT	I, II	II, IV	Düşük	L
Geniş Kanatlı Yarasa	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	LC	NT	NT	I, II	II, IV	Düşük	L
Savi'nin Cüce Yararası	<i>Rhinolophus mehelyi</i>	VU	VU	VU	I, II	II, IV	Düşük	L
Uzun Kanatlı Yarasa	<i>Tadarida teniotis</i>	LC	LC	LC	II	IV	Yüksek	G
Balkan Bıyıklı Yararası	<i>Vespertilio murinus</i>	LC	LC	-	II	IV	Yüksek	G

3.3.3 Karasal fauna (yarasa dışı memeliler, sürüngenler, amfibiler)

Önemli türlerin bir listesi Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.9: Proje alanı için önemli karasal fauna listesi

Yaygın Adı	Bilimsel Adı	IUCN	BERN	Habitat Direktifi	L/G
Kara kaplumbağası	<i>Testudo graeca</i>	VU	Ek I-II	Ek II-IV	G
Karaca	<i>Capreolus capreolus</i>	LC	Ek III	-	G
Yer Yediyuru	<i>Myomimus roachi</i>	VU	Ek I-II-III	Ek II-IV	L
Alaca Sansar	<i>Vormela peregusna</i>	VU	Ek I-II	Ek II-IV	L
Boz Ayı	<i>Ursus arctos</i>	LC	Ek I-II	Ek II-IV	L

*L: Literatür, G: Gözlem

3.3.4 Omurgasızlar

Osmanlı Ateşi (*Lycaena ottolmana*), IUCN'nin 2000 yılındaki tartışmalı tarihli değerlendirmesine göre küresel olarak Duyarlı (VU) durumdadır. Habitat tercihi bölgedeki düşük rakımlı, kıyı makilikleri ve ormanlık açıklıklar olup, ıslak vadi tabanlarını tercih eder. Tercih ettiği konakçı tür, yaygın ve yaygın olan *Rumex* cinsidir. Türün Akdeniz için en son değerlendirmesi daha yenidir (2013) ve LC'dir ve türün ulusal koruma statüsü, popülasyonlarının sağlam ve türün yaygın olduğunu ortaya koyan son çalışmalar nedeniyle şu anda Türkiye'nin önde gelen kelebek uzmanları tarafından güncellenmektedir.

Bradyporus macrogaster, 0 ila 1.270 metre arasında değişen rakımlarda orman, maki ve otlak habitatlarında bulunur. Tür, kserik otların ve seyrek çalılıkların hakim olduğu bozkır benzeri habitatlarda yaşar, Anadolu'nun Ege kıyıları gibi bazı bölgelerde seyrek kserotermik meşe ormanları veya maki veya mezokserik ot birlikleri gibi Akdeniz vejetasyonuna girer. Tür, orman ve çalılık alanlar açısından seyrek bitki örtüsü alanlarını tercih eder. Proje EA'sındaki bu habitatın tür kompozisyonu seyrek orman/çalı türlerini içermez. Bölgedeki orman/çalı alanları yoğun bitki örtüsü içerir.

4 Kritik Habitat Değerlendirmesi

Her bir kritere göre değerlendirme, potansiyel tetikleyici türleri, IUCN statülerini, Proje EA ile ilişkilerini, EA'daki gözlem durumunu ve bulguların özetini içeren tablo formatında gerçekleştirilmiştir. Potansiyel türler, literatür ve anket bulgularından elde edilen KHD Kriterleri doğrultusunda seçilmiştir. Kriter 1 ila 3 için, potansiyel olarak nitelendirilen türlerin analiz alanı içindeki birey sayılarını tahmin etmek için sınırlı bilgi olması durumunda, belirlenen potansiyel Kritik Habitatın küresel popülasyonlar açısından önemini değerlendirmek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Türlerin yayılış alanı (YYA), yerel popülasyon verileri için bir vekil olarak uygulanmıştır. Bu, PS6 eşiklerine göre yapılan değerlendirmede ihtiyati bir yaklaşım uygulandığı anlamına gelmektedir. Küresel YYA bilgileri, tüm potansiyel Kritik Habitat tetikleyici türleri kapsayan IUCN Kırmızı Liste Veritabanından elde edilmiştir. Analiz alanı için yerel yayılış verileri bizimbitkiler.org ve TUBIVES'ten (Türkiye Bitkileri Veri Servisi) elde edilmiştir. Bazı durumlarda, EA'daki türlerin varlığı, habitat uygunluğuna dayalı olarak değerlendirilmeden çıkarılmıştır ve varlığın doğrulandığı durumlarda, tür aralığı ve proje analiz alanı içindeki dağılım varsayılmıştır. Bu da konservatif bir Kritik Habitat değerlendirme ile sonuçlanmaktadır.

4.1 Kriter 1-3: Tür Biyoçeşitliliği Değerleri

Kriter 1 için CR, EN ve VU türleri, Proje alanının bu türlerin küresel olarak önemli yoğunluklarının %0,5'inden fazlasını destekleyip desteklemediği veya Proje'nin VU olarak sınıflandırılan türlerin popülasyonunda bir azalmaya yol açıp açamayacağı incelenmiştir. Bu inceleme için bu türlerin hem ulusal hem de uluslararası kategorileri dikkate alınmıştır. Kriter 3 için, göçmen türlerin Proje alanının düzenli olarak küresel nüfusun %1'inden fazlasını barındırıp barındırmadığı veya alanın çevresel baskı döneminde türlerin küresel popülasyonunun %10'undan fazlasını destekleyip desteklemediği incelenmiştir. Kriter 3'e ilişkin tahminler, Danışman tarafından benzer konumlara (göçmenler için göç yollarına ilişkin olarak) ve habitat özelliklerine (yerliler için) sahip yakındaki rüzgar santrallerinde gerçekleştirilen daha kapsamlı Gözlem Noktası sayımlarına dayanmaktadır. Kaba bir tahminde bulunmak için, bir yıldaki toplam gün ışığı saatleri (yerleşik türler için) ve her iki göç dönemindeki (göçmen türler için) toplam gün ışığı saatleri dikkate alınmıştır.

Türlerin Kritik Habitat tetikleyici statüsünü Kriter 1 ve 3'e göre belirlemek için küresel popülasyon, yayılış alanı ve Proje alanı, EA'daki türlerin küresel aralığını tahmin etmek için dikkate alınmıştır. Gözlemlenen tür sayısı bilinmediğinde veya tür bilgileri literatürden elde edildiğinde, Kriter 1 ve 3'e dayalı olarak türlerin Kritik Habitat tetikleyici statüsünü belirlemek için EA'daki türlerin küresel aralığını tahmin etmek amacıyla küresel popülasyon, yayılış alanı ve Proje alanı dikkate alınmıştır. Aksi takdirde, gözlemlenen birey sayıları yıllık bazda göçmen nüfusunu tahmin etmek için kullanılmış ve Kritik Habitat tetikleme durumunu tasarlamak için küresel nüfusla karşılaştırılmıştır.

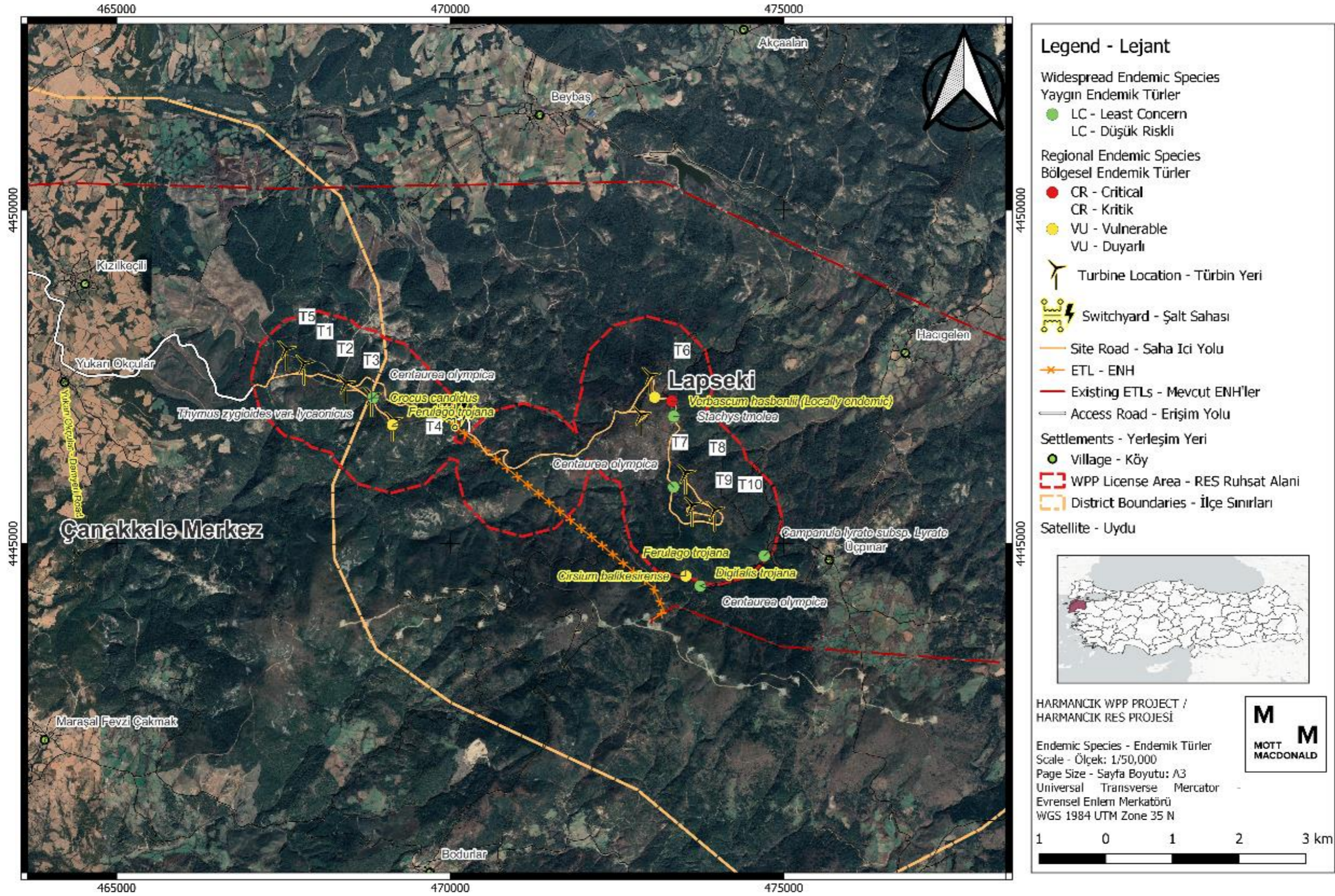
Yarasa türleri için, hem Proje alanından (veya yakındaki benzer bir projeden) Yarasa Aktivite Endeksi mevcut olmadığından hem de popülasyon (küresel ve bölgesel) verileri çok sınırlı olduğundan, popülasyon boyutlarına ve popülasyonlar üzerinde öngörülen etkiye dayalı olarak KHD yapmak mümkün değildir. Bu nedenle, alan için gözlemlenen veya literatürde açıkça belirtilen türler için mevcut tüm bilgiler toplanmış ve aşağıdaki kriterler için her birine bir puan verilerek Öncelikli Biyoçeşitlilik Unsuru tanımlamaları yapılmıştır: (1) koruma durumu VU veya daha yüksek, (2) çarpışma riski yüksek (orta için yarım puan) ve (3) türler orta veya uzun mesafe göçmeni. 2 veya 3 puan alan türler Öncelikli biyoçeşitlilik unsuru olarak dahil edilmiştir.

Bitki türleri için, küresel popülasyon ve Aol içindeki popülasyon verileri mevcut olmadığından, yaklaşımda Ulusal ÇED sürecinde flora uzmanı tarafından kullanılan Braun-Blanquet örtü yüzdesi ölçeği verileri kullanılmıştır.

Tablo 4.1: Bitki Türleri Kritik Habitat Değerlendirmesi – Kriter 1-2

Bilimsel Adı	IUCN/ Ulusal Kırmızı Liste	BERN	Yayılış Alanı (YYA) (km ²)*	Literatür/ Gözlem	Değerlendirme	KH Tetikleyici veya Öncelikli Biyçeşitlilik Unsuru
<i>Verbascum hasbenlii</i> (Yerel endemik)	CR	-	-	G	Türün saha çalışmaları sırasında gözlemlendiği göz önüne alındığında, kritik habitat tetikleyici tür olarak değerlendirilebilir. Ancak, popülasyon durumu hakkında bilgi eksikliği nedeniyle bu değerlendirme zordur. Türün popülasyon durumuna ilişkin tek bilgi Proje sahasındaki %5 ile %25 arasındaki örtü yüzdesidir. Türün lokal olarak endemik olması ve dağılım alanının sınırlı olması nedeniyle Kriter 1c ve 2a kapsamında kritik habitat tetikleyicisi olacağı varsayılmıştır ve tür saha çalışmaları sırasında gözlemlendiğinden kritik habitat tetikleyici tür olarak değerlendirilebilir. Ancak, popülasyon durumu hakkında bilgi eksikliği nedeniyle bu değerlendirme zordur. Türün popülasyon durumuna ilişkin tek bilgi, Proje EA'daki %5 ile %25 arasındaki örtü yüzdesidir. Türün lokal endemik olması ve dağılım alanının sınırlı olması nedeniyle Kriter 1c ve 2a kapsamında kritik habitat tetikleyicisi olacağı varsayılmıştır.	Kriter 1 ve 2 Tetikleyici
<i>Digitalis trojana</i>	VU	-	-	G	Türün saha çalışmaları sırasında gözlemlendiği göz önüne alındığında, kritik habitat tetikleyici tür olarak değerlendirilebilir. Ancak, popülasyon durumu hakkında bilgi eksikliği nedeniyle bu değerlendirme zordur. Türün popülasyon durumuna ilişkin tek bilgi, Proje Aol'indeki %5 ile %25 arasındaki örtü yüzdesidir. Kriter 1b kapsamında kritik habitat tetikleyicisi olmayacağı, ancak türün yerel değil bölgesel endemik olması nedeniyle Kriter 2a kapsamında öncelikli biyçeşitlilik özelliği olacağı varsayılmıştır.	KH Tetikleyicisi değil, ancak ÖBU
<i>Verbascum lyidium var. heterandrum</i>	VU	-	-	G	Türün saha çalışmaları sırasında gözlemlendiği göz önüne alındığında, kritik habitat tetikleyici tür olarak değerlendirilebilir. Ancak, popülasyon durumu hakkında bilgi eksikliği nedeniyle bu değerlendirme zordur. Türün popülasyon durumuna ilişkin tek bilgi, Proje EA'sındaki %5 ile %25 arasındaki örtü yüzdesidir. Kriter 1b kapsamında kritik habitat tetikleyicisi olmayacağı, ancak türün yerel değil bölgesel endemik olması nedeniyle Kriter 2a kapsamında öncelikli biyçeşitlilik özelliği olacağı varsayılmıştır.	KH Tetikleyicisi değil, ancak ÖBU

<i>Ferulago trojana</i>	VU	-	-	G	Türün saha çalışmaları sırasında gözlemlendiği göz önüne alındığında, kritik habitat tetikleyici tür olarak değerlendirilebilir. Ancak, popülasyon durumu hakkında bilgi eksikliği nedeniyle bu değerlendirme zordur. Türün popülasyon durumuna ilişkin tek bilgi, Proje EA'sındaki %5 ile %25 arasındaki örtü yüzdesidir. Kriter 1b kapsamında kritik habitat tetikleyicisi olmayacağı, ancak türün yerel değil bölgesel endemik olması nedeniyle Kriter 2a kapsamında öncelikli biyoçeşitlilik özelliği olacağı varsayılmıştır.	KH Tetikleyicisi değil, ancak ÖBU
<i>Crocus candidus</i>	VU	-	-	G	Türün saha çalışmaları sırasında gözlemlendiği göz önüne alındığında, kritik habitat tetikleyici tür olarak değerlendirilebilir. Ancak, popülasyon durumu hakkında bilgi eksikliği nedeniyle bu değerlendirme zordur. Türün popülasyon durumuna ilişkin tek bilgi, Proje EA'sındaki %5 ile %25 arasındaki örtü yüzdesidir. Kriter 1b kapsamında kritik habitat tetikleyicisi olmayacağı, ancak türün yerel değil bölgesel endemik olması nedeniyle Kriter 2a kapsamında öncelikli biyoçeşitlilik özelliği olacağı varsayılmıştır.	KH Tetikleyicisi değil, ancak ÖBU
<i>Cirsium balikesirense</i>	VU	-	-	G	Türün saha çalışmaları sırasında gözlemlendiği göz önüne alındığında, kritik habitat tetikleyici tür olarak değerlendirilebilir. Ancak, popülasyon durumu hakkında bilgi eksikliği nedeniyle bu değerlendirme zordur. Türün popülasyon durumuna ilişkin tek bilgi Proje EA'sındaki %5 ile %25 arasındaki örtü yüzdesidir. Kriter 1b kapsamında kritik habitat tetikleyicisi olmayacağı, ancak türün yerel değil bölgesel endemik olması nedeniyle Kriter 2a kapsamında öncelikli biyoçeşitlilik özelliği olacağı varsayılmıştır.	KH Tetikleyicisi değil, ancak ÖBU

Şekil 4.1: Hedef Flora Türerinin Konumları

Tablo 4.2: Kriter 1-3'e Bağlı Olarak Kuş Türleri için Kritik Habitat Değerlendirmesi

Yaygın Adı	Bilimsel adı	IUCN	Ulusal Kırmızı Liste	Kuş Direktifi	BERN	Küresel Popülasyon	Popülasyon Durumu	Tahmini Yayılış Alanı (YYA)(km ²)	Gözlenen Birey Sayısı	Tahmini kuş sayısı/kişi	Cr %1,3 EA'daki Küresel Dağılım	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Yaz Atmacası	<i>Accipiter brevipes</i>	LC	VU	I	II	10000-19999	Durağan	3620000	15	90	0,9	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 90'dır. Cr3 için, EUAA 100 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Çakır	<i>Accipiter gentilis</i>	LC	NT	-	II	1000000-2499999	Bilinmiyor	113000000	3	14	0,0	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 14'tür. Cr3 için, EUAA 10000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Atmaca	<i>Accipiter nisus</i>	LC	NT	-	II	2000000-3200000	Durağan	54400000	44	280	0,0	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 280'dir. Cr3 için, EUAA 20000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Kaya Kartalı	<i>Aquila Chrysaetos</i>	LC	DD	-	II	2000000-3200000	Durağan	54400000	10	11	0,0	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 11'dir. Cr3 için, EUAA 20000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Şah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	VU	EN	I	II	2500-9999	Azalmakta	14900000	8	9	0,4	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türün küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 9'dur. Cr3 için, EUAA 25 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir. Türün Trakya Türkiye'sindeki geniş açık alanlarla ilişkili olduğu düşünüldüğünde Cr1c tetikleyicisi olası değildir. En yakın yuva EUAA dışında Gelibolu Yarımadası'ndadır. PBF, ulusal koruma önemi ve RES'lerde ölüm olasılığı nedeniyle Ulusa ÇED'de yüksek sayıda kaydedildiği için bir önlem olarak belirlenmiştir. Değerlendirme, 2024 mevcut durumundan sonra yeniden gözden geçirilecektir.	ÖBÜ
Büyük Ak Balıkçıl	<i>Ardea alba</i>	LC	EN	I	II	590000-2200000	Bilinmiyor	366000000	11	43	0,0	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türün küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 43'tür. Cr3 için, EUAA 5900 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir. Türler ulusal olarak yüksek koruma önemine sahiptir, ancak Proje EA'sının Çanakkale Boğazı kıyısında bu tür için önemli alanlarla büyük ölçüde etkileşime girmesi beklenmemektedir.	Tetikleyici değil
Gri Balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	LC	-	-	III	500000-2500000	Bilinmiyor	136000000	69	445	0,1	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türün küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 445'tir. Cr3 için, EUAA 5000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Erguvani Balıkçıl	<i>Ardea purpurea</i>	LC	VU	I	II	180000-380000	Azalmakta	109000000	1	2	0,0	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 2'dir. Cr3 için EUAA 1800 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Şahin	<i>Buteo buteo</i>	LC	-	-	II	2000000-3500000	Artmakta	33500000	471	2956	0,1	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 2956'dır. Cr3 için, EUAA 20000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Kızıl Şahin	<i>Buteo rufinus</i>	LC	NT	I	II	100000-499999	Durağan	32300000	58	120	0,1	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 120'dir. Cr3 için, EUAA 1000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	LC	-	I	II	700000-704000	Artmakta	52700000	430	3657	0,5	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 3657'dir. Cr3 için, EUAA 7000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	LC	-	I	II	24000-44000	Bilinmiyor	25100000	51	220	0,9	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 220'dir. Cr3 için EUAA 240 bireyi desteklemelidir, dolayısıyla tür bu kriteri karşılamaya yaklaşmaktadır. Ancak Ulusal ÇED, Kara Leylek faaliyetinin göçmen mi yoksa tekrarlanan yerleşik faaliyetle mi ilgili olduğunu açıkça belirtmemektedir ve tekrarlanan yerleşik faaliyetin daha olası olduğu düşünülmektedir.	Tetikleyici değil
Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	LC	VU	I	II	50000-99999	Durağan	48800000	63	813	1,6	EUAA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 813'tür. Cr3 için EUAA 500 bireyi desteklemelidir, dolayısıyla tür bu kriter için uygundur. Ancak Ulusal ÇED, türün faaliyetinin göçmen mi yoksa tekrarlanan yerleşik faaliyetle mi ilgili olduğunu açıkça belirtmemektedir. İhtiyati bir PBF ataması yapılmıştır ve bu atama 2024 mevcut durumunun ardından yeniden değerlendirilmelidir.	ÖBÜ, Potensiyel Cr3

Yaygın Adı	Bilimsel adı	IUCN	Ulusal Kırmızı Liste	Kuş Direktifi	BERN	Küresel Popülasyon	Popülasyon Durumu	Tahmini Yayılış Alanı (YYA)(km2)	Gözlenen Birey Sayısı	Tahmini kuş sayısı/vnl	Cr %1,3 EA'daki Küresel Dağılım	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Saz Delicesi	<i>Circus aeruginosus</i>	LC	NT	I	II	600000-1100000	Durağan	24800000	14	60	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 60'tır. Cr3 için, EUAA 6000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Gökçe Delice	<i>Circus cyaneus</i>	LC	DD	I	II	330000-512000	Azalmakta	34800000	3	7	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 7'dir. Cr3 için, EUAA 3300 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Çayır Delicesi	<i>Circus pygargus</i>	LC	EN	I	II	300000-550000	Azalmakta	18000000	12	26	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 26'dır. Cr3 için, EUAA 3000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Küçük Orman Kartalı	<i>Clanga pomarina</i>	LC	EN	I	II	40000-60000	Durağan	6550000	169	1409	3,5	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 1409'dur. Cr3 için, EUAA 400 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kritere uygundur. Ulusal ÇED'den elde edilen sayımlar, Çanakkale dağlarında bulunan yakın RES'lere kıyasla yüksektir. ÖBU, Cr3 potansiyeli ile belirlenmiştir, faaliyet 2024 mevcut durumu sırasında doğrulanmalıdır, tanımlama yeniden gözden geçirilmelidir.	ÖBU / Potansiyel Cr3
Ada Doğanı	<i>Falco eleonorae</i>	LC	EN	I	II	32400-33300	Artmakta	1890000	1	-	Bilinmiyor	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Dolayısıyla, küresel popülasyonu göz önüne alındığında, EUAA 324 bireyi desteklemelidir. Türler VP araştırmaları sırasında sayılmamıştır, ancak VP araştırmasının metodolojik eksiklikleri tartışılmıştır. Tür Eylül ayındaki saha keşfi sırasında gözlemlenmiştir (1 birey). EUAA'nın yıl boyunca 324 bireyi destekleyememesi muhtemeldir. Bununla birlikte, bu tür için ulusal olarak önemli sayıda birey olabilir (ulusal olarak EN). eBird'de Ezine yakınlarından tek bir günde yapılan en yüksek sayım, birlikte gözlemlenen en az 150 beslenen bireydir. Saha metodolojisindeki eksiklikler göz önüne alındığında, bu tür potansiyel olarak Cr1c'yi tetikleyebilir. Bu nedenle, ihtiyati bir yaklaşım olarak PBF olarak belirlenmiştir ve 2024 mevcut durumu tamamlandıktan sonra güncellenecektir.	ÖBU
GökDoğan	<i>Falco peregrinus</i>	LC	VU	I	II	100000-499999	Artmakta	413000000	3	7	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 7'dir. Cr3 için, EUAA 1000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Delice Doğan	<i>Falco subbuteo</i>	LC	-	-	II	900000-1500000	Azalmakta	493000000	40	82	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 82'dir. Cr3 için, EUAA 9000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Kerkenezi	<i>Falco tinnunculus</i>	LC	-	-	II	4300000-6700000	Azalmakta	106000000	48	102	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 102'dir. Cr3 için, EUAA 43000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Ala Doğan	<i>Falco vespertinus</i>	VU	-	I	II	287500-400000	Azalmakta	3360000	12	76	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 76'dır. Cr3 için, EUAA 2875 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir. Göç sırasında avlanma fırsatları için elverişli koşullar, yüksek sayıda bireyi belirli alanlara yönlendirebilir, bu koşullar genellikle öngörülememektedir (mevsim, hava durumu, avın mevcudiyeti). Türün küresel koruma statüsü göz önüne alındığında, PBF olarak belirlenmiştir.	ÖBU
Kızıl Akbaba	<i>Gyps fulvus</i>	LC	EN	I	II	80000-900000	Artmakta	20400000	8	9	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 9'dur. Cr3 için, EUAA 800 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir. Bununla birlikte, hem VP sayımları hem de tahmin bu tür için ulusal olarak önemli bir birey sayısıdır (ulusal olarak EN). Çanakkale ili bu türün üreme sonrası dağılımını Balkan popülasyonlarından almaktadır. VP araştırma metodolojisindeki eksiklikler ve akbaba türünün çarpışma risklerine karşı özel hassasiyeti göz önüne alındığında, bu tür potansiyel olarak Cr1c'yi tetikleyebilir. Bu nedenle, ihtiyati bir yaklaşım olarak PBF olarak belirlenmiştir.	ÖBU
Küçük Kartal	<i>Hieraaetus pennatus</i>	LC	VU	I	II	150000-195000	Durağan	62000000	20	83	0,1	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 83'tür. Cr3 için, EUAA 1500 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Kara Çaylak	<i>Milvus migrans</i>	LC	EN	I	II	4000000-5700000	Durağan	115653659	72	309	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 309'dur. Cr3 için, EUAA 40000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Beyaz Pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	LC	EN	I	II	265000-295000	Bilinmiyor	51200000	22	97	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 97'dir. Cr3 için, EUAA 2650 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil

Yaygın Adı	Bilimsel adı	IUCN	Ulusal Kırmızı Liste	Kuş Direktifi	BERN	Küresel Popülasyon	Popülasyon Durumu	Tahmini Yayılış Alanı (YYA)(km ²)	Gözlenen Birey Sayısı	Tahmini kuş sayısı/vnl	Cr %1,3 EA'daki Küresel Dağılım	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Arı şahini	<i>Pernis apivorus</i>	LC	NT	I	II	290000-430000	Durağan	18200000	105	653	0,2	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 653'tür. Cr3 için, EA EUAA AA 2900 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir.	Tetikleyici değil
Üveyik	<i>Streptopelia turtur</i>	VU	VU	II B	III	12800000-47600000	Azalmakta	7080000	68	290	0,0	EUA, Kriter 3'e göre Kritik Habitat tetikleyici türlere sahip olmak için türlerin küresel popülasyonunun en az yüzde 1'ini desteklemelidir. Yıl boyunca desteklenen tahmini birey sayısı 290'dır. Cr3 için, EUA 128000 bireyi desteklemelidir, bu nedenle tür bu kriter için uygun değildir. Küresel koruma önemi nedeniyle PBF olarak belirlenmiştir. Proje EA'sının göç veya üreme faaliyeti için önemli olmadığını teyit etmesi muhtemel olan 2024 mevcut durumundan sonra belirleme yeniden gözden geçirilmelidir.	ÖBU

Tablo 4.3: Kriter 1-3'e Bağlı Olarak Yarasa Türleri için Kritik Habitat Değerlendirmesi

Yaygın Adı	Bilimsel adı	IUCN Küresel	IUCN AB	IUCN Akdeniz	BERN	AB Habitat	Literatür/	Çarpışma Riski	Göç Durumu ¹⁵	Popülasyon Durumu	Küresel Popülasyon	Tahmini Yayılış Alanı	Cr %1,3 EA'daki	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Basıkburunlu Yarasa	<i>Barbastella barbastellus</i>	N T	V U	N T	I, II	II, IV	L	Orta	Çoğunlukla yerleşik	Azalmakta	Bilinmiyor	1245-5378	-	0,5	Tetikleyici değil
Geniş Kanatlı Yarasa	<i>Eptesicus serotinus</i>	L C	-	-	I, II	IV	G	Orta	Çoğunlukla yerleşik	Durağan	Bilinmiyor	Bilinmiyor	-	0,5	Tetikleyici değil
Savi'nin Cüce Yarasa	<i>Hypsugo savii</i>	L C	L C	L C	II	IV	G	Yüksek	Muhtemelen göç eden	Durağan	Bilinmiyor	1565-8670	-	2	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 2 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir.
Uzun Kanatlı Yarasa	<i>Miniopterus schreibersii</i>	V U	-	-	I, II	II, IV	G	Yüksek	Orta ve uzun menzilli göç eden	Azalmakta	Bilinmiyor	1994-6710	-	3	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 3 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir.
Balkan Bıyıklı Yarasa	<i>Myotis alcaethoe</i>	D D	-	-	I, II	IV	L	Düşük	-	Bilinmiyor	Bilinmiyor	2860-473	-	0	Tetikleyici değil
Bıyıklı Kahverengi Yarasa	<i>Myotis aurascens</i>	L C	L C	L C	I, II	IV	L	Düşük	-	Durağan	Bilinmiyor	4766-158	-	0	Tetikleyici değil
Küçük Fare Kulaklı Yarasa	<i>Myotis blythii</i>	L C	N T	N T	II	II, IV	L	Düşük	Çoğunlukla yerleşik	Azalmakta	Bilinmiyor	2347-1950	-	0	Tetikleyici değil
Uzun Parmaklı Yarasa	<i>Myotis capaccinii</i>	V U	V U	V U	II	II, IV	L	Düşük	Orta mesafe mevsimlik göç eden	Azalmakta	Bilinmiyor	5387-022	-	2	Tetikleyici değil Tür değerlendirmede yüksek bir puan almasına rağmen, habitat gereksinimleri (yükseklik ve suya yakınlık) ve Myotis'in genellikle çarpışmaya daha az eğilimli olması nedeniyle ÖBU belirlenmemiştir.
Kirpikli Yarasa	<i>Myotis emarginatus</i>	L C	L C	L C	II	II, IV	L	Düşük	Çoğunlukla yerleşik	Durağan	Bilinmiyor	1565-4608	-	0	Tetikleyici değil

¹⁵ Hutterer, Rainer & Ivanova, T. & Meyer-Cords, C.H. & Rodrigues, Luisa. (2005). Bat migration in Europe. A review of banding data and literature. Federal Agency for Nature Conservation

Yaygın Adı	Bilimsel adı	IUCN Küresel	IUCN AB	IUCN Akdeniz	BERN	AB Habitat	Literatür/	Çarpışma Riski	Göç Durumu ¹⁵	Popülasyon Durumu	Küresel Popülasyon	Tahmini Yayılış Alanı	Cr %1.3 EA'daki	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Büyük Fare Kulaklı Yarasa	<i>Myotis myotis</i>	L C	L C	L C	III	II, IV	L	Düşük	Orta mesafe göç eden	Durağan	Bilin miyo r	7071 111	-	1	Tetikleyici değil
Bıyıklı Siyah Yarasa	<i>Myotis mystacinus</i>	L C	L C	L C	II	IV	L	Düşük	Çoğunlukla yerleşik	Bilin miyo r	Bilin miyo r	1382 3224	-	0	Tetikleyici değil
Büyük Akşamcı Yarasa	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	V U	D D	N T	I, II	IV	L	Yüksek	Uzun mesafe göç eden	Azalmakta	0- 9999	8955 906	-	3	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 3 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir.
Küçük Ağaç Yarasa	<i>Nyctalus leisleri</i>	L C	L C	L C	I, II	IV	G	Yüksek	Uzun mesafe göç eden	Bilin miyo r	Bilin miyo r	2017 1114	-	2	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 2 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir.
Akşamcı Yarasa	<i>Nyctalus noctula</i>	L C	L C	L C	I, II	IV	G	Yüksek	Uzun mesafe göç eden	Bilin miyo r	Bilin miyo r	2410 1079	-	2	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 2 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir.
Beyaz Şeritli Yarasa	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	L C	L C	L C	II	IV	G	Yüksek	Yerleşik	Bilin miyo r	Bilin miyo r	5138 5949	-	1	Tetikleyici değil
Sert Derili Yarasa	<i>Pipistrellus nathusii</i>	L C	L C	L C	II	IV	G	Yüksek	Uzun mesafe göç eden	Bilin miyo r	Bilin miyo r	1117 5990	-	2	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 2 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir.
Cüce Yarasa	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	L C	-	-	II	IV	G	Yüksek	Uzun mesafe göç eden	Durağan	Bilin miyo r	Unkn own	-	2	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 2 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir.
Akdeniz Cüce Yarasa	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	L C	L C	L C	II	IV	G	Yüksek	Muhtemelen göç eden	Bilin miyo r	Bilin miyo r	1067 3041	-	2	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 2 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir.
Kahverengi Uzun Kulaklı Yarasa	<i>Plecotus auritus</i>	L C	-	-	II	IV	L	Düşük	Yerleşik	Durağan	Bilin miyo r	1203 9091	-	0	Tetikleyici değil
Gri Uzun Kulaklı Yarasa	<i>Plecotus austriacus</i>	N T	N T	0	II	IV	L	Düşük	Yerleşik	Azalmakta	Bilin miyo r	6047 987	-	0	Tetikleyici değil
Balkan Uzun Kulaklı Yarasa	<i>Plecotus kolombatovici</i>	L C	N T	L C	II	IV	L	Düşük	Yerleşik	Azalmakta	Bilin miyo r	Bilin miyo r	-	0	Tetikleyici değil
Uzun Kulaklı Balkan yarasa	<i>Plecotus macrobullaris</i>	L C	N T	N T	II	IV	L	Düşük	Yerleşik	Azalmakta	Bilin miyo r	4767 971	-	0	Tetikleyici değil
Blasius Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus blasii</i>	L C	V U	N T	II	II, IV	L	Düşük	Çoğunlukla yerleşik	Azalmakta	Bilin miyo r	8849 478	-	0	Tetikleyici değil
Akdeniz Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus euryale</i>	N T	V U	V U	II	II, IV	L	Düşük	Yerleşik	Azalmakta	Bilin miyo r	1085 8126	-	0	Tetikleyici değil
Büyük Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	L C	N T	N T	II	II, IV	L	Düşük	Çoğunlukla yerleşik	Azalmakta	Bilin miyo r	Bilin miyo r	-	0	Tetikleyici değil

Yaygın Adı	Bilimsel adı	IUCN Küresel	IUCN AB	IUCN Akdeniz	BERN	AB Habitat	Literatür/	Çarpışma Riski	Göç Durumu ¹⁵	Popülasyon Durumu	Küresel Popülasyon	Tahmini Yayılış Alanı	Cr %1.3 EA'daki	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Küçük Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	L C	N T	N T	II	II, IV	L	Düşük	Çoğunlukla yerleşik	Azalmakta	Bilinmiyor	2215 7273	-	0	Tetikleyici değil
Nalburunlu Yarasa	<i>Rhinolophus mehelyi</i>	V U	V U	V U	II	II, IV	L	Düşük	Çoğunlukla yerleşik	Azalmakta	Bilinmiyor	1888 5688	-	1	Tetikleyici değil
Kuyruklu Yarasa	<i>Tadarida teniotis</i>	L C	L C	L C	II	IV	G	Yüksek	Muhtemel yerleşik	Bilinmiyor	Bilinmiyor	1888 5688	-	1	Tetikleyici değil
Çift Renkli Yarasa	<i>Vespertilio murinus</i>	L C	L C	-	II	IV	G	Yüksek	Uzun mesafe göç eden	Durağan	Bilinmiyor	2569 7109	-	2	Değerlendirme aşağıdaki kriterlere birer puan verilerek yapılmıştır: (1) koruma statüsünün VU veya daha yüksek olması, (2) çarpışma riskinin yüksek olması (orta için yarım puan) ve (3) türün orta veya uzun mesafe göçmeni olması. Tür 2 puan aldığı için ÖBU olarak değerlendirilecektir..

*L:Literatür, G: Gözlem

Tablo 4.4: Kriter 1-3'e Bağlı Olarak Karasal Fauna Türleri için Kritik Habitat Değerlendirmesi

Yaygın Adı	Bilimsel adı	IUCN	BERN	Habitat Direktifi	L/G	Küresel Popülasyon	Popülasyon Durumu	Tahmini Yayılış Alanı (YYA)(km ²)	Cr %1,3 EA'daki Küresel Dağılım	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Kara kaplumbağası	<i>Testudo graeca</i>	VU	Ek I-II	Ek II-IV	G	Bilinmiyor	Bilinmiyor	Bilinmiyor	-	Türün popülasyon durumuna ilişkin bilgi eksikliği nedeniyle, türün kritik habitat tetikleyicisi olup olmadığına dair bir değerlendirme yapmak zordur. IUCN kategorisi VU olduğu için Kriter 1b kapsamında öncelikli biyoçeşitlilik unsuru olarak değerlendirilmiştir.	ÖBU
Alaca Sansar	<i>Vormela peregusna</i>	VU	Ek II	II, IV		Bilinmiyor	Azalmakta	>20,000	-	Türün popülasyon durumuna ilişkin bilgi eksikliği nedeniyle, türün kritik habitat tetikleyicisi olup olmadığına dair bir değerlendirme yapmak zordur. IUCN kategorisi VU olduğundan ve popülasyon durumu azalmakta olduğundan, Kriter 1b kapsamında öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliği olarak değerlendirilmiştir.	ÖBU
Yer Yediyuru	<i>Myomimus roachi</i>	VU	Ek I-II-III	Ek II-IV	L	Bilinmiyor	Azalmakta	63559	-	Türün popülasyon durumuna ilişkin bilgi eksikliği nedeniyle, türün kritik habitat tetikleyicisi olup olmadığına dair bir değerlendirme yapmak zordur. IUCN kategorisi VU olduğundan ve popülasyon durumu azalmakta olduğundan, Kriter 1b kapsamında öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliği olarak değerlendirilmiştir.	ÖBU
Karaca	<i>Capreolus capreolus</i>	LC	Ek III	-	G	15000000	Artmakta	Bilinmiyor	-	Bölgede yaşanan avcılık olayları ve türün yaşam alanının ülke genelinde bozulması nedeniyle öncelikli biyoçeşitlilik unsuru olarak değerlendirilmiştir.	ÖBU
Boz Ayı	<i>Ursus arctos</i>	LC (Med.VU)	Ek I-II	Ek II-IV	L	110000	Durağan	-	-	Türün popülasyon durumu hakkında bilgi eksikliği nedeniyle, türün kritik habitat tetikleyicisi olup olmadığına dair bir değerlendirme yapmak zordur. IUCN kategorisi Akdeniz bölgesi için VU olduğundan, Kriter 1b kapsamında öncelikli biyoçeşitlilik özelliği olarak değerlendirilmiştir.	ÖBU

*L:Literatür, G: Gözlem

Tablo 4.5: Kriter 1-3'e Bağlı Olarak Omurgasız Türleri için Kritik Habitat Değerlendirmesi

Yaygın Adı	Bilimsel adı	IUCN	BERN	Habitat Direktifi	L/G	Küresel Popülasyon	Popülasyon Durumu	Tahmini Yayılış Alanı (YYA)(km ²)	Cr %1,3 EA'daki Küresel Dağılım	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Osmanlı Ateşi	<i>Lycaena ottomana</i>	LC	-	-	L	Bilinmiyor	Durağan	Bilinmiyor	-	Tür, Türkiye ve Akdeniz'de yaygındır ve popülasyonları güçlüdür. Bir dağ sırtında yer alan Proje EA, türün tercih ettiği yaşam alanıyla örtüşmemektedir.	Tetikleyici Değil
-	<i>Bradyporus macrogaster</i>	EN	-	-	L	Bilinmiyor	Azalmakta	200000	-	Tür, 0 ila 1.270 metre arasında değişen rakımlarda orman, çalılık ve otlak habitatlarında bulunur. Tür, kserik otların ve seyrek çalılıkların hakim olduğu bozkır benzeri habitatlarda yaşar, Anadolu'nun Ege kıyıları gibi bazı bölgelerde seyrek kserotermik meşe ormanları veya çalılık veya mezokserik ot birlikleri gibi Akdeniz vejetasyonuna girer.	Tetikleyici Değil
-										Tür, orman ve çalılık alanlar açısından seyrek bitki örtüsü alanlarını tercih eder. Projenin EA'daki bu habitatın tür kompozisyonu seyrek orman/çalı türlerini içermektedir. Bölgedeki orman/çalı alanları yoğun bitki örtüsü içermektedir.	
										Bu nedenle, tür kritik habitat tetikleyici tür olarak değerlendirilmemektedir.	

*L:Literatür, G: Gözlem

4.2 Kriter 4: Ciddi Tehdit Altındaki / Benzersiz Ekosistemler

EUNIS seviye 3 temel alınarak, masabaşı çalışması ve saha gözlemine dayalı olarak altı doğal habitat türü belirlenmiştir. Bu habitat tiplerinden beşi (G3.F. hariç) AB Habitat Direktifi Ek I'de listelenmiştir. G3.5 (*Pinus nigra* ormanlık alanı) AB Habitat Direktifi Ek I'e göre öncelikli habitat olarak kabul edilmektedir. Diğer habitatlar bu direktif kapsamında öncelikli habitat olarak kabul edilmemektedir (yani, yok olma tehlikesi altında olan bir habitat).

Tablo 4.6: Kriter 4- Ciddi Tehdit Altında / Benzersiz Ekosistemler Değerlendirmesi

Geniş habitat tipi	EUNIS habitat tipi	AB Habitat Direktifi Ek I	IUCN	Değerlendirme	KH Tetikleyici / Tetikleyici Değil
Ormanlık alan	G3.5 <i>Pinus nigra</i> ormanlık alanı	+ (9530) Öncelikli	LC	Bu habitat AB direktifine göre öncelikli olmasına rağmen, IUCN kategorisi LC olduğundan kritik habitat olarak tanımlanmamakta, ancak öncelikli biyoçeşitlilik unsuru olarak kabul edilmektedir.	Tetikleyici Değil ÖBU
	G3.7 <i>Pinus brutia</i> ormanlık alanı [Ova ve dağda yetişen Akdeniz Çam ormanları [(<i>Pinus nigra</i>) hariç]	+ (9540) Öncelikli Değil	LC		Tetikleyici Değil
	G3.7 - <i>Pinus brutia</i> ormanlık alanı [Ova ve dağda yetişen Akdeniz Çam ormanları [(<i>Pinus nigra</i>) hariç]	+ (92A0) Öncelikli Değil	VU	Bu habitat AB direktifine göre öncelikli olmasa da IUCN kategorisi VU olduğundan PBF olarak değerlendirilmektedir.	ÖBU
	G1.3 Akdeniz nedir kıyısı ormanlık alanları	+ (91M0) Öncelikli Değil	LC		Tetikleyici Değil
	G1.7 - Isı seven yaprak dökken ormanlık alan	-	-	-	Tetikleyici Değil
İç kesimlerde bitki örtüsünden yoksun veya seyrek bitki örtülü habitatlar	G3.F - Yüksek derecede yapay iğne yapraklı ekim alanları	+ (8230) Öncelikli Değil	DD	-	Tetikleyici Değil

4.3 Kriter 5: Temel Evrimsel Süreçler

Proje alanı Akdeniz biyoçeşitlilik sıcak noktası içinde yer almaktadır. Bitki biyoçeşitliliği açısından küresel olarak en zengin üçüncü sıcak noktadır ve amfibi ve balık endemizmi de nispeten yüksektir. Sıcak nokta çok büyüktür (5.000 Akdeniz adası dahil). EUAA içindeki habitatların (çoğu orman alanı B kodu ile gösterilir - bozulmuş anlamına gelir -) oldukça değiştirilmiş doğası, Kilit Evrimsel Süreçler için Kritik Habitat olarak nitelendirilmesinin son derece olası olmadığı anlamına gelir.

5 SONUÇ

Mevcut KHD sonuçları aşağıda sunulmuştur. Hem beyaz hem de gri literatürdeki boşluklar ve Projeye özgü temel durum nedeniyle, Kritik Habitat tetikleyicilerini güvenli bir şekilde sonuçlandırmak veya elemek için yeterli veri bulunmadığı değerlendirilmiştir. Bu nedenle KHD ön çalışma niteliğinde ve yüksek seviyededir. Hassas olarak tanımlanan biyolojik çeşitlilik değerleri, 2024 yılında daha fazla mevcut durum tespiti yapılması önerisiyle birlikte, aşağıda ÖBU tetikleyicileri olarak sunulmuştur. Geliştirilmiş mevcut durum sonuçlarına göre, daha fazla KH tetikleyici türün doğru bir şekilde tanımlanması mümkün olacaktır. Bu nedenle, mevcut KHD çalışmasının sağlam, Projeye özgü verilerle önemli ölçüde revize edilmesi beklenmektedir.

Kritik Habitat Değerlendirmesine dayanarak, Kritik Habitat tetikleyici türleri ve potansiyel tetikleyiciler Tablo 5.1'de ve öncelikli biyoçeşitlilik unsurları Tablo 5.2'de listelenmiştir.

Tablo 5.1: Kritik Habitat Tetikleyici Türler

Bilimsel adı	IUCN	KH Tetikleyici Kriteri	Kaynak
Bitki			
<i>Verbascum hasbenlii</i>	CR	Cr 1 ve 2	Gözlem
Kuş			
<i>Clanga pomarina</i>		Potansiyel Cr3	Gözlem
<i>Circaetus gallicus</i>		Potansiyel Cr3	Gözlem

Tablo 5.2: Öncelikli Biyoçeşitlilik Unsurları

Bilimsel ad / Habitat Tipi	IUCN	Kaynak
Habitat		
G3.5 Pinus nigra ormanlık alanı	LC	
G1.3 Akdeniz nedir kıyısı ormanlık alanları	VU	
Bitki		
<i>Digitalis trojana</i>	VU	Gözlem
<i>Verbascum lyidium var. heterandrum</i>	VU	Gözlem
<i>Ferulago trojana</i>	VU	Gözlem
<i>Crocus candidus</i>	VU	Gözlem
<i>Cirsium balikesirense</i>	VU	Gözlem
Kuş		
<i>Aquila heliaca</i>	VU (EN)	Gözlem
<i>Circaetus gallicus</i>	LC (VU)	Gözlem
<i>Clanga pomarina</i>	LC (EN)	Gözlem
<i>Falco eleonorae</i>	LC (EN)	Gözlem
<i>Gyps fulvus</i>	LC (EN)	Gözlem
<i>Streptopelia turtur</i>	VU (VU)	Gözlem
Memeli		

Bilimsel ad / Habitat Tipi	IUCN	Kaynak
<i>Hypsugo savii</i>	LC	Gözlem
<i>Miniopterus schreibersii</i>	VU	Gözlem
<i>Nyctalus lasiopterus</i>	VU	Literatür
<i>Nyctalus leisleri</i>	LC	Gözlem
<i>Nyctalus noctula</i>	LC	Gözlem
<i>Pipistrellus nathusii</i>	LC	Gözlem
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	LC	Gözlem
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	LC	Gözlem
<i>Vespertilio murinus</i>	LC	Gözlem
<i>Vormela peregusna</i>	VU	Literatür
<i>Myomimus roachi</i>	VU	Literatür
<i>Capreolus capreolus</i>	LC	Gözlem
<i>Ursus arctos</i>	LC (Med.VU)	Literatür
Sürüngen		
<i>Testudo graeca</i>	VU	Gözlem

